

Perhetyö Instagramissa eettisesti ja vastuullisesti - Opas ammattilaisille

Heli Lindholm ja Ira Saarinen

2024 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Perhetyö Instagramissa eettisesti ja vastuullisesti - Opas ammattilaisille

Heli Lindholm ja Ira Saarinen
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
Elokuu, 2024

Heli Lindholm, Ira Saarinen

Perhetyö Instagramissa eettisesti ja vastuullisesti - Opas ammattilaisille

Vuosi

2024

Sivumäärä

52

Sosiaalinen media on noussut yhdeksi työväliseksi sekä merkittäväksi kanavaksi jakaa tietoa ja toteuttaa yhteisöllistä vuorovaikutusta monella alalla. Tämä opinnäytetyö on toteutettu kehittämispohjaisena toiminnallisena opinnäytetyönä. Toiminnallinen osuus koostui oppaan luomisesta Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön työntekijöille. Oppaassa avataan, miten Instagramiin voidaan tehdä vastuullista ja eettistä sisältöä ja millaista eettinen ja vastuullinen sisältö on. Oppaaseen luotiin ohjeet siihen, miten sisältöä voidaan julkaista, sekä mitä periaatteita tulisi noudattaa julkaistaessa sisältöä Instagramiin. Tavoitteena oli, että oppaan avulla perhetyön työntekijät osaavat itsenäisesti tuottaa eettistä ja vastuullista sisältöä perhetyön Instagram-tilille. Toimeksiantajana opinnäytetyölle toimi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyö.

Tietoperustassa avataan perhetyötä ja sosiaalista mediaa. Aiempia vastaavia tutkimuksia oli rajallisesti, joka haastoi opinnäytetyötämme. Menetelminä on käytetty laadullista tutkimusotetta noudattavaa kyselylomaketta sekä aivoriihiä. Kyselylomakkeen täytti Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön yksikön esihenkilö sekä työntekijät.

Tulosten mukaan opas koettiin hyödylliseksi työyhteisölle sekä sen madaltavan kynnystä tuottaa eettistä ja vastuullista sisältöä Instagramiin. Keskeisenä tuloksena nousi myös perhetyöhön liittyvät ennakkoluulot, joita voisi vähentää sosiaalisen median kautta. Vaikka opas koettiin yleisesti hyödylliseksi, koettiin eettisyys ja vastuullisuus perhetyön kontekstissa haastavaksi. Tästä voimme päätellä, että monimutkaisten eettisten kysymysten käsittely vaatii työyhteisössä lisää tukea ja keskustelua. Saadut vastaukset toivat kuitenkin esille tärkeitä näkökulmia eettisyyden ja vastuullisuuden merkityksestä perhetyössä.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että luomamme tuotos on ollut hyödyllinen lisä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön yksikön työkalupakkia.

Asiasanat: perhetyö, sosiaalinen media, Instagram, opas, eettisyys

Heli Lindholm, Ira Saarinen

Family Work on Instagram Ethically and Accountably - A Guide for Professionals

Year

2024

Pages

52

Social media has emerged as a key tool and a significant channel for sharing information and facilitating community interaction across various fields. This thesis was conducted as a development-based functional thesis, with the functional component being the creation of a guide for the East Uusimaa wellbeing services county family work unit. The completed guide outlines how to create accountable and ethical content on Instagram, explaining what it contains. It also includes instructions on how to publish content and the principles that should be followed when posting on Instagram. The goal of the thesis was to enable family work employees to independently create content for the family work's Instagram account using the guide. The commissioner of this thesis was the family work unit of East Uusimaa wellbeing services county.

The theoretical foundation covered the concepts family work and social media. The lack of previous studies challenged while working on the thesis. This thesis utilized qualitative research methods, including a questionnaire and brainstorming sessions. The questionnaire was completed by the supervisor and employees of the family work unit of East Uusimaa wellbeing services county.

In conclusion, the produced guide was found helpful by the family work unit, although ethical and accountable point of views were difficult for some of the employees. From this, it can be concluded that addressing complex ethical issues requires additional support and discussion within the workplace. However, the responses provided important insights into the significance of ethics and responsibility in family work. The guide developed in this thesis has proven to be a valuable addition to the toolset of the family services unit at the East Uusimaa wellbeing services county.

Keywords: family work, social media, Instagram, guide, ethics

Sisällys

1	Johdanto	8
2	Perhetyö	9
2.1	Perhetyön porrasteisuus	10
3	Sosiaalisen median mahdollisuudet sosiaalialalla	12
3.1	Aiempi tutkimus	12
3.2	Instagram	13
3.3	Viestintä	14
4	Eettisyys ja vastuullisuus	16
4.1	Etiikka	17
4.2	Vastuullisuus.....	19
5	Toimeksiantajan esittely	20
5.1	Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen prosessi.....	21
6	Opinnäytetyön toteutus.....	21
6.1	Kehittämistyön suunnitelma ja toteutus	22
6.2	Kehittämismenetelmien kuvaus.....	24
6.3	Oppaan rakenne ja sisältö	25
6.4	Oppaan arviointi ja palaute	27
7	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	29
7.1	Pohdinta ja ammatillinen kasvu	30
7.2	Jatkokehitysmahdollisuudet.....	32
	Lähteet	34
	Kuviot.....	37
	Liitteet	38

1 Johdanto

Sosiaalinen media on noussut merkittäväksi osaksi ammattilaisten sekä yksityishenkilöidenkin arkea. Sosiaalialalla vuorovaikutus ja ihmisten välinen yhteys ovat keskiössä ja sosiaalinen media tarjoaa uusia mahdollisuuksia tavoittaa asiakkaita. Visuaalinen ja nopean viestinnän alusta kuten Instagram tarjoaa perhetyön ammattilaisille mahdollisuuden tuoda esille tärkeää työtään, lisätä perheiden tietoisuutta saatavilla olevista palveluista sekä edistää vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä. Sosiaalisen median rooli perhetyössä on mielestämme merkittävä sen vuorovaikutteisuuden ja saavutettavuuden vuoksi. Perhetyön työntekijät voisivat käyttää sosiaalista mediaa kanavana välittää tietoa perheille, ajasta ja paikasta riippumatta. Mielestämme sosiaalisen median käyttö perhetyössä voisi edistää perhetyön näkyvyyttä ja tunnettavuutta sekä rikkoa perhetyöhön liittyviä ennakkoluuloja.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa kattava ja käytännöllinen opas Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön työntekijöille Instagramin käytöstä sekä eettisen ja vastuullisen sisällöntuotannon periaatteista. Opinnäytetyön tavoitteena on varmistaa, että oppaan avulla Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön työntekijät kykenevät itsenäisesti tuottamaan eettistä ja vastuullista sisältöä perhetyön omalle Instagram-tilille. Tämä opinnäytetyö on kehittämispohjainen, ja sen tuloksena syntyy selkeä ja helposti lähestyttävä digitaalinen tulostettava opas.

Opinnäytetyönä kehitettävä opas on suunniteltu tarjoamaan selkeitä ohjeita ja käytäntöjä eettisen ja vastuullisen sisällön tuottamiseen Instagramissa. Eettisellä ja vastuullisella sisällöntuottamisella tarkoitamme sisällöntuottamista Instagramiin niin että julkaisut noudattavat sosiaalialan eettisiä periaatteita ja ovat vastuullisia. Näitä näkökulmia ja käsitteitä avaamme enemmän luvussa 3 ja 4. Oppaan avulla Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön työntekijät saavat tarvittavat työkalut ja tiedot luodakseen sisältöä, jotka noudattavat sosiaalialan eettisiä periaatteita ja ohjeita. Vaikka opas on luotu erityisesti Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön tarpeisiin, sen periaatteet ja ohjeet ovat sovellettavissa myös muissa sosiaalialan yksiköissä.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyöllä ei ole aiemmin ollut Instagram-tiliä, mutta perhetyön johtava sosiaaliohjaaja ilmaisi toiveen tällaisen tilin perustamisesta. Näin ollen loimme perhetyölle Instagram-tilin, jonka pohjalta opasta ryhdyttiin rakentamaan. Tähän asti perhetyön yksiköllä ei ole ollut aiempaa opasta tai kokemusta sisällöntuottamisesta sosiaalisen median kanaviin. Oppaasta tulee näin ollen olemaan ensimmäinen laatuaan työyksikössä, tarjoten perhetyön työntekijöille selkeät suuntaviivat ja konkreettiset ohjeet Instagram-sisällön tuottamiseen.

Raportin alussa käymme läpi perhetyön käsitteen sekä sen eri porrastukset, antaen lukijalle kattavan ymmärryksen perhetyön monimuotoisuudesta ja merkityksestä. Esittelemme myös sosiaalisen median ja Instagramin käytön yleisiä periaatteita ja hyötyjä. Syvennymme perhetyöhön ja sen porrastuneisuuteen, jotta lukija ymmärtäisi, miksi on tärkeää tuntea perhetyön eri porrastukset sekä miksi perhetyön esille tuominen sosiaalisessa mediassa on tärkeää. Avaamme kehittämispohjaisen opinnäytetyön prosessista ja toteutuksesta luvussa 6. Raportin lopussa pohdimme opinnäytetyön eettisyyttä ja luotettavuutta. Tarkastelemme työn toteutusta ja tuotettua opasta sosiaalialan eettisten ohjeiden valossa, varmistaen, että prosessi ja tuotos noudattavat korkeita eettisiä standardeja. Arvioimme myös oppaan käytettävyyttä ja sen tuottaman tiedon luotettavuutta, jotta voimme taata, että perhetyöntekijät voivat hyödyntää opasta työssään tehokkaasti ja vastuullisesti.

Tämän opinnäytetyön ja oppaan tavoitteena on edistää perhetyön näkyvyyttä ja tavoitettavuutta sosiaalisessa mediassa, samalla kun varmistamme, että kaikki tuotettu sisältö on eettistä ja vastuullista, tukien perhetyön työntekijöiden ammattitaitoa ja perheiden hyvinvointia.

2 Perhetyö

Perheelle löytyy monia määritelmiä, yksiselitteistä se ei ole. Esimerkiksi kulttuuri säätelee erilaisia käsityksiä siitä mikä katsotaan perheeksi. Yleensä suomalaisessa ja länsimaisessa kulttuurissa erotetaan perhe ja sukulaiset, jolloin perheeseen määritellään kuuluvan vanhemmat ja kotona asuvat lapset. (Vilén, Seppänen, Tapio & Toivanen 2010.) Tilastokeskuksen (2024) määritelmä perheestä on että ”perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat tai parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuoliso sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia”. Perheelle on siis monia määritelmiä mutta Tilastokeskuksen määritelmä on virallinen määritelmä perheestä Suomessa. Lisäksi jokainen yksilö voi itse kokea olevansa perhe esimerkiksi yksin lemmikin kanssa. Perhetyössä perheeksi lasketaan perhe, jossa on alle 18-vuotias lapsi.

Perhetyön tavoitteena on usein vanhemmuuden tukeminen. Vanhemmuus, on yhtä lailla kuin perhe, käsitteenä moniselitteinen. Vanhemmuus voi olla biologista, psyykkistä, sosiaalista ja oikeudellista. Biologinen vanhemmuus perustuu geeniperimään, kun taas oikeudellinen vanhemmuus liittyy yhteiskunnan määrittelemiin velvollisuuksiin ja oikeuksiin. Yleensä oikeudellinen vanhemmuus määräytyy biologisen vanhemmuuden perusteella. Adoptiossa adoptiovanhemmat saavat oikeudellisen oikeuden ja velvollisuuden adoption myötä. Psyykkisellä vanhemmuudella viitataan aikuiseen, joka huolehtii lapsesta ja jota lapsi pitää tunnetasolla vanhempanaan, vaikka tämä ei olisi lapsen biologinen vanhempi. Sosiaalisella

vanhemmuudella tarkoitetaan lapsen arjessa elävää aikuista, kuten esimerkiksi vanhemman uutta puolisoa, joka vaikuttaa lapsen elämään olennaisella tavalla. Näiden lisäksi vanhemmuuteen kuuluu huoltajuuskäsite. Lapsen huoltajaksi voidaan myös määritellä perheen ulkopuolinen henkilö, esimerkiksi kun lapsi huostaanotetaan. (Vilén ym. 2010.)

Lastensuojelulain mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä lasten ja nuorten ennaltaehkäisevää lastensuojelua myös silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana, lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun ohella. Ehkäisevässä lastensuojelussa tarjotaan erityistä tukea lapselle ja perheelle muiden palveluiden piirissä, kuten esimerkiksi perhetyötä. Ehkäisevän lastensuojelun palvelut eivät edellytä lastensuojelun asiakkuutta. Hyvinvointialueen lisäksi velvollisuus järjestää ehkäisevää lastensuojelua kuuluu myös kunnalle. Tuki ja erityinen tuki, jota annetaan esimerkiksi nuorisotyössä, opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa kuuluu ainoastaan kunnan vastuulle. Hyvinvointialue puolestaan on vastuussa sosiaali- ja terveyshuollonpalveluista kuten ehkäisevästä lastensuojelusta ja neuvolapalveluista. Kun lapsi on lastensuojelun asiakas, edellä tarkoitettut tuet järjestetään osana avo-, sijais- tai jälkihuoltoa. (Thl 2024.)

Perhetyö tarkoittaa hyvinvoinnin tukemista sosiaaliohjauksen sekä muun tarvittavan avun tuella tilanteissa, joissa asiakas, hänen perheensä tai asiakkaan hoidosta vastaava henkilö tarvitsee tukea ja ohjausta omien voimavarojen vahvistamiseen sekä keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseen (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014). Perhetyötä kuvaillaan kokonaisvaltaiseksi, suunnitelmalliseksi ja pitkäjänteiseksi perheiden tukemiseksi. Perhetyö on sosiaalihuoltolain mukaista sosiaalipalvelua. Perhetyötä tarjotaan myös ennaltaehkäisevästi lapsille perheineen. Perhetyön tavoitteena on tukea perheiden elämänhallintaa, auttaa heitä löytämään ja käyttämään omia voimavarojaan sekä vahvistaa heidän selviytymistään arjessa. (Thl 2023.)

2.1 Perhetyön porrasteisuus

Vaikka opas, jonka loimme, keskittyy perhetyöntekijöiden vastuullisen ja eettisen sisällöntuottamiseen Instagramissa, on tärkeää ymmärtää perhetyön porrastuneisuuden merkitystä ja sen vaikutuksia perhetyön käytäntöihin. Tämä kappale auttaa sijoittamaan oppaamme sisältöä laajempaan viitekehykseen ja tarjoaa laajemman näkemyksen perhetyön kentästä, jonka sisällä sosiaalinen median viestintä tapahtuu. Porrasteisuudella tarkoitetaan asiakastarpeita vastaavaa ja osaamispohjaista sosiaalihuollon kokonaisrakennetta. Porrastuksella ei tarkoiteta asiakkaiden liikkumista portaalta toiselle, vaan pääasiassa on osaamisen ja tiedon liikkuminen asiakastarpeiden mukaan. Käsitteenä porrasteisuus on ollut terveydenhuollon käyttämä käsite, mutta sote-uudistuksen myötä ja sosiaalihuollon siirtymisellä hyvinvointialueelle, on edellytetty porrasteisuuden tai vastaavan käsitteen

käyttöönottoa myös sosiaalihuollossa. (Heikkilä & Marjamäki 2024.) Perhetyön porrastuneisuuden avaaminen saattaa auttaa lukijaa ymmärtämään millaisissa erilaisissa tilanteissa perheet saattavat olla ja millaista tukea he tarvitsevat. Perhetyön porrastuneisuuden esittely voi myös auttaa rikkomaan yleisiä ennakkoluuloja, joita saattaa liittyä perhetyöhön ja erityisesti lastensuojeluun.

Monilla saattaakin olla käsitys, että perhetyö liittyy aina vakaviin ongelmiin ja lastensuojelutoimiin, vaikka todellisuudessa perhetyö voi olla hyvinkin ennaltaehkäisevää ja erittäin varhaisen tuen toimi. Perhetyön porrastuneisuuden käsittely tässä luvussa antaa kokonaisvaltaisen näkemyksen perhetyön kentästä. Tämä auttaa sekä työntekijöitä että lukijoita ymmärtämään miten eri tukimuodot nivoutuvat yhteen ja muodostavat kattavan tuen verkoston perheille. Kun perhetyön kentän moninaisuus ja moniportaisuus tunnetaan paremmin, tarjoaa se arvokasta taustatietoa, joka tukee oppaan tavoitteiden saavuttamista ja edistää vastuullista sisällöntuottamista Instagramissa. Perhetyötä tehdään kolmella eri porrasteisuudella, jotka ovat sosiaalihuoltolain varhaisen tuen perhetyö, sosiaalihuoltolain mukainen erityisen tuen perhetyö sekä lastensuojelun tehostettu perhetyö.

Sosiaalihuoltolain varhaisen tuen perhetyössä asiakkuuteen tullaan asiakasohjauksen tai palvelutarpeen arvioinnin kautta. Asiakkuuden avaa esihenkilö ja siinä ei ole sosiaalityöntekijää omatyöntekijänä vaan perhetyöntekijä toimii omatyöntekijänä. Varhaisen tuen perhetyössä työskennellään kolme kuukautta, jonka jälkeen tarpeen mukaan asiakkuutta voidaan jatkaa esihenkilön luvalla tai jos tuki on ollut riittävää, voidaan asiakkuus lopettaa. Varhaisen tuen sosiaaliohjaus perustuu vapaaehtoisuuteen. Se on maksuton palvelu, johon sisältyy neuvontaa, ohjausta ja palvelutarpeen arviointia. Sosiaalihuoltolain mukaisen erityisen tuen perhetyö jatkuu varhaisen tuen perhetyöstä tai tulee sosiaalityöntekijän tilauksesta. Sosiaalihuoltolain mukaisen perhetyön aikana tulisi olla palvelutarpeen arviointi tehtynä, tai ainakin käynnissä samaan aikaan. Vastuutyöntekijänä on sosiaalityöntekijä. Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö on kuntouttavaa ja korjaavaa sekä monitoimijaisista. Lastensuojelun tehostettu perhetyö jatkuu sosiaalihuoltolain mukaisesta perhetyöstä tai tulee sosiaalityöntekijän tilauksesta. Lastensuojelun tehostetussa perhetyössä perhe ovat lastensuojelun asiakkaita ja heillä toimii vastuutyöntekijänä sosiaalityöntekijä. Lastensuojelun tehostettu perhetyö on arvioivaa, kuntouttavaa, korjaavaa ja suojelevaa perhetyötä. (Malinen & Nyssönen 2018.)

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyö tarjoaa myös erittäin matalan kynnyksen pika-aikoja. Asiakas voi laittaa itse sähköpostitse suoraan perhetyöntekijöille viestiä, jonka jälkeen asiakkaalle tarjotaan aikaa. Pika-ajat ovat kertaluonteisia, kuitenkin enintään kolme kertaa. Pika-aikojen keskusteluja ei kirjata eikä niistä synny asiakkuutta. Pika-aikoja voidaankin pitää enemmän neuvontana ja ohjauksena. (Itä-Uudenmaan hyvinvointialue 2024.)

3 Sosiaalisen median mahdollisuudet sosiaalialalla

Sosiaalinen media tarkoittaa verkkoviestintäympäristöä, jossa jokaisella käyttäjällä tai käyttäjäryhmällä on mahdollista olla aktiivinen sisällöntuottaja ja viestijä tiedon vastaanottajan roolin lisäksi. Jopa lähes 70 % suomen väestöstä käyttää sosiaalisen median yhteisöpalveluita ja useimmiten aktiivisimpiin käyttäjiin kuuluvat nuoret, mutta sosiaalisen median käyttö on yleistynyt myös keski-ikäisten keskuudessa. Kolmanneksi suosituin yhteisöpalvelu suomalaisten keskuudessa on Instagram. (Rauramo 2022.)

Sosiaalinen media on kehittynyt nopeaksi, merkittäväksi ja monipuoliseksi viestintävälineeksi. Sen avulla on mahdollista tavoittaa asiakasryhmiä sekä yksilöitä, jotka eivät olisi saavutettavissa perinteisin keinoin. Sosiaalinen media tarjoaa myös erinomaisia mahdollisuuksia positiiviseen rakenteelliseen vaikuttamiseen. Sen kautta voi jakaa tietoa sosiaalisista kysymyksistä ja niiden taustoista, osallistua ammatilliseen keskusteluun sekä vaikuttaa sosiaalialan julkiseen kuvaan. Sosiaalinen media on erityisen soveltuva esimerkiksi lastensuojelussa tiedottamiseen, palveluneuvontaan, ohjaukseen, palautteen keräämiseen ja julkisuuskuvan kehittämiseen sekä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Koska suurin osa suomalaisista käyttää sosiaalista mediaa päivittäin, tarjoaa se erinomaisen kanavan tuoda esiin sosiaalialan ammattilaisten arvokasta työtä. (Talentia 2024.)

3.1 Aiempi tutkimus

Perhetyön käsittelystä sosiaalisessa mediassa ei ole saatavilla tutkimuksia, mutta hyödynsimme tähän opinnäytetyöhön vastaavia sosiaalialan aiempia tutkimuksia. Holanne on vuonna 2018 kirjoittanut opinnäytetyön aiheesta ”Instagram ohjaajien työvälineenä lastensuojelun jälkihuollossa”. Myllymäki (2021) on kirjoittanut opinnäytetyön ”#Sosionomi - Sosiaaliohjaajien näkemyksiä sosiaalisen median käytöstä”. Hakola puolestaan on vuonna 2012 tehnyt pro gradu- tutkielman sosiaalisen median mahdollisuuksista ja haasteista koulukuraattorin työssä.

Hakolan tutkielmassa oli tarkoituksena kartoittaa sosiaalisen median mahdollisuuksia ja haasteita koulukuraattorin työssä sekä selvittää olisiko tällaiselle työmuodon käyttöönotolle koulukuraattorin työssä perusteluja. Hakolan tutkielma toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tutkimustulosten mukaan koulukuraattoreilla oli kiinnostusta ja motivaatiota kyseisen työmuodon kokeiluun, jos saisivat siihen hyväksynnän ylemmältä taholta. Suurimpana esteenä työmuodon toteuttamisessa pidettiin aikapulaa, joka jo tuolloin sääteli työntekoa merkittäväällä tavalla. Muun henkilökunnan tuen puute ja kouluinstituution vahvat perinteet nähtiin myös mahdollisena esteenä työmuodolle. Hakola uskoo tutkimuksensa tulosten perusteella sosiaalisen median sekä teknologisten sovellusten käytön olevan tulevaisuutta.

Holannen tekemässä opinnäytetyössä vuonna 2018 tutkittiin Instagramin toimivuutta jälkihuollon yksikössä sekä sen haittoja ja hyötyjä osana ohjaajien työkalua. Tutkimusta varten jälkihuollon yksikölle luotiin oma Instagram-tili, jonka perusteella tutkimus tehtiin. Holannen tutkimuksessa tuli samanlaisia eettisiä näkökulmia esille, kun mitä mekin olemme pohtineet työskentelyn aikana liittyen salassapitoon liittyviin asioihin. Ohjaajat kokivat, että Instagram-tilin myötä jälkihuollontyötä pystyttiin tehdä enemmän näkyväksi sekä Instagram-tilin olevan positiivinen ja onnistunut lisä.

Myllymäen (2021) opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia sosiaaliohjaajien sosiaalisen median käyttöä työvälineenä ja siihen liittyviä kokemuksia. Opinnäytetyössä selvitettiin myös, millaista tukea sosiaaliohjaajat saavat sosiaalisen median käytössä ja oliko sen käyttö kuormittanut heitä. Tutkimuksen mukaan sosiaaliohjaajat pitivät sosiaalista mediaa tärkeänä työvälineenä työhyvinvoinnin ylläpitämisessä, verkostoitumisessa sekä tehokkaana työkaluna rikkoo ennakkoluuloja liittyen lastensuojeluun. Negatiivisina puolina mainittiin sisällön luomisesta aiheutuva kuormitus sekä puutteellinen kiinnostus työyhteisön pitkäaikaisempien työntekijöiden keskuudessa.

Olemme oppaan suhteen päätyneet tekemiimme ratkaisuihin ja malliin itse. Vastaavia oppaita emme löytäneet, joista olisimme voineet saada inspiraatiota ja vinkkejä. Pohdimme minkälaisen oppaan, itse haluaisimme ja tarvitsisimme jos Instagramin käyttö olisi meille aivan vierasta. Aikaisempia kehittämistöitä ei löytynyt perhetyön ja sosiaalisen median kontekstista. Tutustuimme ja perehdyimme kuitenkin muihin sosiaalialan liittyviin opinnäytetöihin sosiaalisesta mediasta.

3.2 Instagram

Instagram on ilmainen sosiaalisen median alusta, jossa voidaan jakaa kuvia ja videoita sekä verkostoitua. Käyttäjät voivat lisätä omaa sisältöä Instagramiin kuten kuvia sekä videoita. Instagramissa voi myös seurata muita käyttäjiä sekä olla yhteydessä sovelluksen kautta. (Sinivaara 2024.) Sovelluksen omistaa Meta, joka oli aiemmin nimeltään Facebook. Nykyään Metan alla toimii muun muassa Instagram, Facebook ja WhatsApp. (Meta 2024a.)

Instagram on luotu lokakuussa 2010, jonka jälkeen se on jatkuvasti kerännyt lisää suosiota. Vuonna 2015 Instagramilla on ollut 400 miljoonaa käyttäjää ympäri maailmaa. (Russman & Svensson 2016.) Markkinointimaestron (2024) mukaan Instagramilla on vuonna 2024 jopa 2 miljardia käyttäjää ja on neljänneksi suosituin sosiaalisen median alusta. Suomessa Instagramia käyttää 2,2 miljoonaa ihmistä. On siis selvää, että Instagram on jatkanut kasvuaan sosiaalisen median alustana jo useamman vuoden ajan.

Instagramin käyttö edellyttää rekisteröitymistä ja palvelun käyttöehtojen hyväksymistä. Instagramin käyttöehdot määrittelevät säännöt ja ehdot, jotka koskevat palvelun käyttöä. Tämä on sitova sopimus käyttäjän ja Meta Platforms Ireland Limitedin välillä. Käyttöehdot sisältävät tietoja käyttäjän oikeuksista ja velvollisuuksista. Käyttäjä sitoutuu noudattamaan ehtoja, jotka liittyvät muun muassa yksityisyyteen, sisällön julkaisemiseen, immateriaalioikeuksiin sekä tietojen käyttöön. On hyvä muistaa, että Instagram hyödyntää käyttäjätietoja palvelun personoimiseen ja mainosten kohdentamiseen. Instagramin käyttö on maksutonta mainosten kanssa mutta tarjolla on myös maksullinen vaihtoehto, jossa ei ole mainoksia. (Meta 2024b.)

Instagram (Meta 2024c) on myös luonut yhteisösäännöt. Yhteisösäännöt ovat suunniteltu luomaan turvallisen ja avoimen ympäristön käyttäjille, joissa edustetaan eri kulttuureja, ikäryhmiä ja uskomuksia. Käyttämällä Instagramia käyttäjät hyväksyvät nämä säännöt sekä sitoutuvat noudattamaan niitä. Sääntöjen rikkominen johtaa sisällön tai tilin poistamiseen. Keskeisiä yhteisösääntöjä ovat esimerkiksi tekijänoikeuksien noudattaminen, alastomuutta tai seksuaalista sisältöä ei sallita sekä uhkailu, vihapuhe ja kiusaaminen ovat ehdottomasti kiellettyä. Sisältö, joka yllyttää itsensä vahingoittamiseen tai väkivaltaa sisältävää sisältö poistetaan. Käyttäjiä kannustetaan käyttämään ilmiäntotyökälyä, jos käyttäjä havaitsee sääntöjen rikkomuksia.

3.3 Viestintä

Voidaan todeta, että sosiaalialan ammattilaisen ammattitaitoon kuuluu vaikuttaminen omaan ammattialaan koskeviin asioihin sekä osallistuminen julkiseen keskusteluun. Roivas ja Karjalainen (2013) ovat kirjassaan antaneet vinkkejä muun muassa mediaan, blogiin ja julkaisuihin kirjoittamisesta, mutta koemme että samoja viestintäperiaatteita voidaan käyttää myös sosiaalisessa mediassa. Ennen kuin kirjoittaa jotain on hyvä pohtia mikä tavoite on, onko se esimerkiksi keskustelun herättäminen, muutoksen aikaansaaminen vai tietoisuuden lisääminen. Tekstin tulisi olla johdonmukaista, toisia kunnioittavaa sekä hyvää yleiskieltä.

Russmanin ja Svenssonin (2016) mukaan visuaalinen viestintä on melko uutta viestinnässä. Tutkimusten mukaan kyseessä on kuitenkin nouseva ilmiö. Visuaalisesta mediasta on tullut yhä tärkeämpi osa yhteiskuntaa sillä se vaikuttaa siihen, miten tietoa jaetaan ja millä tavalla sitä käytetään arjessa. Instagram on visuaalista viestintää ja siihen liittyy myös tavoitteita, sillä onnistuneella viestinnällä on aina selkeä tavoite. Kun suunnitellaan viestin visuaalista ulkoasua, tulee miettiä mikä sen viestinnällinen tehtävä on. Onko tehtävä välittää konkreettista tietoa vai herättää mielikuvia tai tunteita. (Eronen & Mattila 2021.) Perhetyön Instagram-tilillä löytyy molempia. On kuvia, joissa halutaan herättää mielikuvia ja on kuvia,

jotka ovat puhtaasti konkreettista tietoa. Kuvien lisäämiseen liittyy aina kuitenkin sääntöjä liittyen esimerkiksi yksityisyyteen sekä tekijänoikeuksiin, joita tulee huomioida.

Nykyisessä digitaalisessa yhteiskunnassa kaikilla on käytännössä lähes rajattomat mahdollisuudet sekä kuluttaa että luoda sisältöä missä ja milloin tahansa, ja kenelle tahansa. Digitalisaatio tarjoaa suoran kanavan vaikuttaa päätöksentekoon, edistää uudenlaista ruohonjuuritason verkostoitumista ja mahdollistaa monien palveluiden käytön ajasta ja paikasta riippumatta. (Horowitz ym. 2019.) Digitalisaation myötä pystymme tuomaan perhetyötä uudella tavalla näkyväksi sosiaalisessa mediassa. Pystymme viestimään seuraajillemme erilaisista tapahtumista, menetelmistä ja esimerkiksi muista ajankohtaisista asioista. Viestinnän tulee kuitenkin olla virallista siinä kontekstissa, että työskentelemme hyvinvointialueen organisaation alla. Meitä ohjaa lakien lisäksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen omat ohjeistukset.

Hyvinvointialue ja sen viestintä palvelevat ihmisiä. Viestinnän periaatteet ja toteutus pohjautuvat Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen arvoihin. Viestinnän ensisijainen tavoite on tukea asiakaslähtöisen, yhdenvertaisen ja kattavan turvallisuuden ja hyvinvoinnin tuottamista alueella. Tämä tavoite saavutetaan vahvistamalla yhdenvertaisuutta, ihmislähtöisyyttä ja osallisuutta sekä toimimalla rohkeasti ja vastuullisesti. Viestintä on osa jokaisen hyvinvointialueen työntekijän tehtävää. Viestintätiimi tukee ja tekee yhteistyötä johdon ja työntekijöiden kanssa sekä tekee viestinnälliset päätökset. Näiden viestintäperiaatteiden tarkoitus on ohjata kaikkia hyvinvointialueen työntekijöitä, ei pelkästään viestinnän asiantuntijoita. (Itä-Uudenmaan hyvinvointialue 2023.) Viestinnän merkityksen korostaminen työnkuvassa ei kuitenkaan ole pelkästään ammattilaisten vapaaehtoinen lisä, vaan se on osa heidän ammatillista vastuutaan. Tämä tarkoittaa, että sosiaalialan ammattilaiset ovat jatkuvasti vastuussa siitä, miten he viestivät - sekä sisäisesti organisaatiossa että ulkoisesti asiakkaille ja suurelle yleisölle.

Työelämässä tämä voi tarkoittaa monenlaisia käytännön toimia. Esimerkiksi sosiaalialan ammattilaisen tulee hallita sekä virallinen että epävirallinen viestintä, kuten sosiaalisen median päivitykset, sisäiset tiedotteet ja asiakasviestintä. Tämän lisäksi on tärkeää huomioida yksityisyydensuoja kaikessa viestinnässä. Kuvia ja tarinoita jaettaessa täytyy aina varmistaa, että henkilön suostumus on saatu ja että yksityisyyden suojaan liittyvät lakisääteiset ohjeistukset on otettu huomioon. Työntekijöiden tulee olla tietoisia esimerkiksi siitä, milloin ja miten asiakastietoja voi käyttää tai jakaa julkisessa viestinnässä. Lisäksi viestinnän tulee olla aina asiakaslähtöistä, ihmisläheistä ja yhdenvertaista, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että ammattilaisen on osattava viestiä selkeästi ja ymmärrettävästi eri yleisöille, huomioiden ihmisten erilaiset taustat ja tarpeet. Tämä vaatii tietynlaista herkkyyttä, empatiaa ja kykyä asettua toisen asemaan. Digitaalinen viestintä ja sosiaalinen media ovat tuoneet uusia mahdollisuuksia sosiaalialan ammattilaisille, mutta samalla ne

tuovat mukanaan uusia vastuita ja haasteita. Ammattilaisilta vaaditaan yhä enemmän viestintäosaamista, jotta he voivat onnistuneesti vaikuttaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja samalla edistää omaa alaansa vastuullisesti ja eettisesti.

4 Eettisyys ja vastuullisuus

Meille oppaan kirjoittajina yksi keskeisimmistä arvoista oli eettisyys ja vastuullisuus, ja halusimme näiden arvojen olevan oppaan ytimessä. Sosiaalialaa ohjaavat jo valmiiksi tietyt eettiset ohjeet ja periaatteet, ja kun toimimme sosiaalisen median kentällä sosiaalialan organisaation alla, oli erityisen tärkeää huomioida nämä näkökulmat tarkasti.

Sosiaalialan ammattietiikan peruspilarit ovat ihmisarvo, ihmisoikeudet ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Näiden arvojen varmistaminen ja edistäminen ovat keskeisessä asemassa sosiaalialan kaikessa toiminnassa. Ammattietiikan tarkoituksena on edistää ihmisten hyvän elämän toteutumista ja varmistaa, että sosiaalialan työntekijät toimivat aina eettisesti kestäväällä tavalla. Tämä edellyttää työntekijöiltä ammattieettistä valmiutta, kypsyttöä ja harkintakykyä. Eettisiin toimintatapoihin vaikuttaminen on olennainen osa sosiaalialan ammatillisuutta. Työntekijöiden olisi hyvä jatkuvasti arvioida ja kehittää omaa toimintaansa, jotta he voivat varmistaa asiakkaidensa hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumisen. (Talentia 2022.) Tämä korostuu erityisesti sosiaalisen median käytössä, jossa viestintä on julkista ja sillä voi olla laajaa vaikutusta.

Sosiaalisessa mediassa toimiminen vaatii erityistä tarkkuutta, koska siellä jaetut viestit voivat saavuttaa nopeasti suuren yleisön ja vaikuttaa ihmisten käsityksiin ja asenteisiin. Sosiaalialan organisaation viestinnän tulee olla linjassa ammattieettisten periaatteiden kanssa, jotta organisaation luotettavuus ja ammattimaisuus säilyvät. Tämä tarkoittaa, että jokaisen viestin, kuvan tai muun sisällön tulee heijastaa kunnioitusta ihmisarvoa kohtaan, edistää ihmisoikeuksia ja tukea sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Näiden periaatteiden noudattaminen ei ainoastaan tue organisaation mainetta, vaan myös vahvistaa työntekijöiden ammattietiikkaa ja yhteiskunnallista vastuullisuutta. Sosiaalialan työntekijät toimivat usein haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten kanssa, ja heidän työnsä vaikutukset voivat olla merkittäviä asiakkaiden elämänlaadun kannalta. Siksi on välttämätöntä, että he toimivat aina eettisesti ja vastuullisesti, myös sosiaalisen median ympäristössä.

Kuten Talentia (2022) korostaa, sosiaalialan ammattietiikan tarkoitus on edistää ihmisen hyvän elämän toteutumista, ja eettisiin toimintatapoihin vaikuttaminen on osa ammatillisuutta. Oleellinen osa työntekijän ammattitaitoa on ammattieettinen valmius, kypsyys ja harkinta. Tämä eettinen valmius ja harkinta ovat erityisen tärkeitä, kun

sosiaalialan työntekijät käyttävät sosiaalista mediaa työssään, ja niiden avulla he voivat varmistaa, että heidän toimintansa on aina linjassa ammattieettisten periaatteiden kanssa.

Niemelän (2020) mukaan sosiaalityön asiakassuhteen vastuullisuus pohjautuu sosiaalityön arvoperustaan. Sosiaalityön ylin arvo on ihmisarvo, jonka rajamailla sosiaalityöntekijän tulee työskennellä koko ajan ollessaan asiakassuhteessa. Toisena yhteiskunnallisesti merkittävän arvona sosiaalityössä pidetään sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Jo vuonna 1917 on sosiaalityön uranuurtaja Mary Richmond [viitattu Niemelä 2010] havainnut, että sosiaalityössä ihmisarvo toteutuu ihmisen sosiaalisten suhteiden kautta.

4.1 Etiikka

Etiikka tulee kreikkalaisesta sanasta ”ethos” joka tarkoittaa ”siveellistä mielenlaatua” tai ”siveellistä tapaa”. Etiikassa pohditaan ja selvitetään toimintatapoja kuten ihmisen oikeaa käyttäytymistä. Voidaan sanoa, että etiikka pohtii syvimmiltään sitä, mikä on hyvää ja pahaa, oikeaa ja väärää. (Aadland, Ruoppila-Martinsen & Martinsen 1993.) Eettisellä kestäväällä toiminnalla tarkoitetaan työn arvojen ja moraalin toteutumista. Sen tulee kulkea käsi kädessä lainsäädännön sekä kansainvälisten sopimusten määriteltyjen oikeuksien kanssa. Eettisesti kestävä toiminta kunnioittaa jokaisen ihmisen arvoa ja ainutlaatuisuutta. Kulttuurinen sensitiivisyys käytännön toiminnassa osoittaa asiakkaan kunnioittamista ja on työn onnistumisen kannalta välttämätöntä. Sosiaalityön etiikkaa ja arkipäivän työtilanteita ei kuitenkaan ole aina helppo sovittaa yhteen. Ristiriitaisten tilanteiden sekä eettisten pulmien tunnistaminen sekä käsittely ovat osa ammatillista osaamista. Sosiaalialan ammattilaisilla on eettinen velvollisuus hankkia itselleen mahdollisimman vahva ja hyvä ammatillinen tietopohja sekä kehittää osaamistaan jatkuvasti. (Aho, Kananoja, Lähteinen & Marjamäki 2017.)

Eettisyys liittyy moneen asiaan kuten esimerkiksi sosiaalialaan, terveydenhuoltoon, markkinointiin, ruoka-alaan ja kasvatusalaa. Kaikissa näissä on erilaisia piirteitä mutta pääpointti on sama kaikissa, eettisyyttä voidaan kuvailla kunnioittavaksi ja oikeudenmukaiseksi toiminnaksi. Lääkäriliiton Pälve (2021) mukaan etiikka ja laki eivät yleensä ole ristiriidassa, vaan niiden välinen suhde on kaksisuuntainen. Laki asettaa raamit, joiden sisällä eettisiä valintoja voidaan tehdä, mutta etiikka puolestaan ohjaa lainsäädännön kunnioittamista ja noudattamista. Samaa voidaan ajatella ohjaavan sosiaalialaa sosiaalisessa mediassa. On eettistä toimia siten että noudatetaan lakia, muun muassa suojaamalla asiakkaiden yksityisyyttä.

Talentia (2022) korostaa että sosiaalialan ammattilaisilla on henkilökohtainen vastuu eettisistä ratkaisuista ja valinnoista ammatinharjoittamisen aikana. Eettistä harkintaa on käytettävä jatkuvasti, erityisesti ristiriitatilanteissa. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi

ristiriidat auttajan ja kontrolloijan toimimisen välillä, asiakkaiden tai asiakasryhmien etujen ristiriidat, asiakkaan etu työntekijän oman edun kanssa tai organisaation toimintatapojen kanssa. Erityisen eettisen haasteellisissa tilanteissa työntekijällä on oikeus saada tukea työyhteisöltä, esimieheltä tai moniammatilliselta työryhmältä.

Talentian (2024) ammattieettinen lautakunta on laatinut ohjeet sosiaalisen median käyttöön sosiaalialan ammattilaisille, ja ne on jaettu viiteen osaan: yksityisyyden suoja, luottamuksellisuus ja tietosuoja, ammatillisen ja henkilökohtaisen elämän rajanveto, työnantajan ja ammattikunnan edustaminen, sosiaalinen media mahdollisuutena sekä someammattitaidon kehittäminen ja ylläpitäminen. Ohjeessa korostuu, että sosiaalialan ammattilaisen on toimittava voimassa olevien lakien, somepalveluiden käyttöehtojen, oman organisaation säädösten ja etiikan yleisten periaatteiden mukaisesti. Ensimmäisessä osassa käsitellään yksityisyyden suojaa, luottamuksellisuutta ja tietosuoja. Ohjeet neuvovat huolehtimaan asiakkaan yksityisyydestä ja luottamuksellisuudesta, arvioimaan tiedon jakamisen hyväksyttävyyttä lakien, organisaation säädösten ja etiikan periaatteiden mukaan, sekä olemaan tietoinen, että kuva ja ääni voivat toimia suorina tunnisteina. Toisessa osassa käsitellään ammatillisen ja henkilökohtaisen elämän rajanvetoa, kuten asiakkaiden kaveripyyntöihin suostumisen eettisiä haasteita.

Kolmannessa osiossa työnantajan ja ammattikunnan edustamisesta ohjeistetaan miettimään tarkkaan millaisen kuvan antaa ammatistaan ja työnantajastaan sosiaalisessa mediassa, huomioimaan lojaliteettivelvoitteen tarkoittaen sitä, että edes vapaa-ajalla ei saa levittää virheellistä tietoa työnantajasta sekä suositellaan laatimaan toimintaohjeet somessa tapahtuvaan työntekijöitä koskevaan loukkaavaan kirjoitteluun. Neljännessä osiossa nähdään sosiaalinen media mahdollisuutena ja annetaan tähän erilaisia näkemyksiä kuten asiakasryhmien tavoittaminen, joita ei tavallisin keinoin on tavoitettavissa, rakenteellisen vaikuttamistyön tekeminen, lastensuojelualan julkisuuskuvan kehittäminen sekä yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Sosiaalinen media on erinomainen väylä myös nostaa ammattilaisten tekemää arvokasta työtä. Viimeisessä eli viidennessä osiossa annetaan esimerkkejä eri sosiaalisen median alustojen hyödyntämiseen. Ohjeistuksen lopussa muistutetaan noudattamaan samaa eettistä harkintaa ja lain noudattamista sosiaalisessa mediassa kuin kasvokkain tehtävässä työssä. (Talentia 2024.)

Yllä olevaa Talentian ammattieettisen lautakunnan luomaa sosiaalisen median ohjetta noudatettiin luodessa opasta ja se oli tärkeä perustus kaikelle, jotta pääsimme aloittamaan prosessin. Toimiessaan perhetyöntekijänä sosiaalisen median ympäristössä, on tärkeää tunnistaa ja huomioida erilaisia eettisiä haasteita. Yksi keskeinen eettinen ongelma ilmenee, esimerkiksi kun perhetyöntekijä seuraa perhetyön Instagram-tiliä omalla henkilökohtaisella profiilillaan. Tällöin asiakas saattaa löytää työntekijän henkilökohtaisen tilin perhetyön Instagram-tilin seuraajalistalta, joka on julkisesti nähtävissä. Tämä voi johtaa

epäammattimaiseen tilanteeseen, jos työntekijä hyväksyy asiakkaan seuraajakseen henkilökohtaisessa Instagram-profiilissaan. Tämän vuoksi on suositeltavaa, että työntekijällä on yksityinen profiili, jonka kautta hän voi kieltäytyä seuraamispyynnöistä. Näin voidaan varmistaa, että työntekijäasiakassuhde säilyy ammatillisena ja eettisesti kestäväenä.

4.2 Vastuullisuus

Vastuullisuus käsitteenä ei ole ainoastaan muoti-ilmiö vaan se on tullut jäädäkseen. Vastuullisuus on aitoja tekoja, jotka kasvattavat sidosryhmien luottamusta. Vastuullisuus ei ole myöskään vain viestintää, vaikka viestintä tekee sen näkyväksi. (Keränen 2021.) Kun haetaan tietoa vastuullisuudesta, tulee ensimmäisenä mieleen markkinointi tai esimerkiksi vastuullinen ruoantuottaminen. Vastuullisuus on paljon muutakin. On kuitenkin totta, että vastuullisuudella on yrityslähtöiset juuret. Yhteiskuntavastuullisuus syntyi alun perin yritysmaailman reaktiona yritysten toimintaan kohdistuviin vaatimuksiin, joissa media sekä kansalaisjärjestöt toimivat merkittävinä patistajina. Julkisten organisaatioiden tehtävät ovat lakisääteisiä, jolloin julkisten organisaatioiden on ajateltu usein jo lähtökohtaisesti toimivan vastuullisesti. (Hellström & Parkkonen 2022.)

Haaviston (2024) mukaan vastuullisuus määritellään yleensä ESG:n kautta, jossa E merkitsee ympäristö (Environment), S merkitsee sosiaalista vastuuta (Social) ja G merkitsee hyvää hallintoa tai kestävää taloutta (Governance). Viime vuosina on herätty Suomessa ympäristövastuuseen, ilmastotekoihin sekä kestävään kehitykseen mutta sosiaalinen vastuullisuus sen sijaan tekee vielä läpimurtoansa. Sosiaalisella vastuullisuudella tarkoitetaan tekoja ja vaikutuksia, joilla organisaation toiminnalla on ihmisiin sekä yhteisöihin. Tähän joukkoon kuuluu muun muassa organisaation omat työntekijät. Sosiaalisen vastuullisuuden perusta löytyy ihmisoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä. Käytännössä sosiaalinen vastuullisuus voi tarkoittaa esimerkiksi osallisuuden vahvistamista. Näemme että perhetyön Instagram tilillä edistämme sosiaalista vastuullisuutta vahvistamalla osallisuutta antaen neuvoja, kertoen palveluistamme sekä vinkkaamalla esimerkiksi tapahtumista ja vertaistukiryhmistä.

Vastuullisuus ja eettisyys kulkevat käsi kädessä, mutta vastuullisuuteen liittyy enemmän konkreettiset teot. Yksi tärkein vastuullinen sekä eettinen käytäntö on että muistaa yksityisyydensuojan jatkuvasti sisältöä lisätessä. Työntekijän tulee varmistaa, että ei loukkaa kenenkään yksityisyyttä julkaisemalla esimerkiksi tunnistettavia kuvia ilman kirjallista lupaa. Talentian ammattieettisen lautakunnan mukaan asiakkaan identiteetin paljastavan materiaalin julkaiseminen myös heidän suostumuksellansa vaatii sekä lainopilliset että eettisen tarkastelun kestäväen perusteet (Talentia 2024).

Työntekijän tulee huomioida, että ei julkaise sisältöä, joka voisi vahingoittaa työnantajan mainetta, eli tulee välttää haitallisia tai vahingollisia postauksia. Poliittisten kanavien tai henkilöiden seuraaminen sosiaalialan organisaation tilillä ei ole myöskään suositeltavaa, sillä sosiaalialalla tulee pysyä puolueettomana. Työntekijän tulisi myös pohtia ennen kuin ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin tai epäkohtiin sekä muistaa olla asiallinen, perustaa julkaisut faktoihin eikä mielipiteisiin. On myös vastuullista pyytää työkaverin tai esihenkilön mielipidettä ennen julkaisemista varmistaakseen julkaisun sopivuuden. Vastuullista on myös ottaa huomioon oman organisaation käytännöt sosiaalisessa mediassa ja viestinnässä tehdessä sisältöä. (Rauramo 2022.)

5 Toimeksiantajan esittely

Toimeksiantajana meillä toimii Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön esihenkilö, johtava sosiaaliohjaaja.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueeseen kuuluu seitsemän kuntaa, jotka ovat Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Porvoo, Pukkila ja Sipoo. Hyvinvointialueen tehtäviin kuuluu vastata julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen tuottamiseen ja järjestämiseen alueellaan. Itä-Uudenmaan hyvinvointialue kuvaa strategiassaan hyvinvointialueen palveluiden olevan asiakaslähtöisiä, yhdenvertaisia ja alueellisesti kattavia. Esteettömyyttä ja saavutettavuutta pidetään tärkeänä arvona. Asiakkaat tulee kohdata arvostavasti, heitä kuunnellen ja heidän tulee saada tarvitsemansa avun.

Hyvinvointialue kehittää toimintaansa jatkuvasti hyödyntäen uusinta teknologiaa ja ottamalla käyttöön parhaita näyttöön perustuvia toimintatapoja. Toiminta on vaikuttavaa ja painopiste on siirretty ennaltaehkäisyyn. Strategiassa kuvataan Itä-Uudenmaan hyvinvointialuetta houkuttelevana työnantajana sekä työntekijöiden määrää riittävänä. Työntekijät voivat tehokkaasti keskittyä ydintehtäviinsä. Henkilöstön ammattitaitoiseen johtamiseen, osaamiseen ja työyhteisötaitoihin panostetaan. Hyvinvointialue toimii yhtenä kokonaisuutena, avoimesti ja osallistavasti. Yhteistyötä kuvaillaan sujuvaksi kuntien, yritysten, järjestöjen sekä HUS-yhtymän kanssa. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen arvot ovat yhdenvertaisuus, ihmislähtöisyys, osallisuus, rohkeus ja vastuullisuus. (Itä-Uudenmaan hyvinvointialue 2022.)

Perhetyön esihenkilöllä eli johtavalla sosiaaliohjaajalla on kuusitoista alaista. Perhetyön iso tiimin alla toimii neljä pikkutiimiä, lännen tiimi eli Sipoon tiimi, jossa on kaksi työntekijää, keskinen tiimi eli Porvoon tiimi, jossa työskentelee seitsemän työntekijää, idän tiimi eli Loviisan tiimi, jossa on neljä työntekijää. Näiden lisäksi on neuvolan perheohjauksen tiimi, jossa työskentelee kolme työntekijää. (Willström 2024.)

5.1 Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen prosessi

Jotta pystyimme luomaan oppaan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön yksikölle, meidän oli ensin perustettava yksikölle oma Instagram-tili. Vaikka tilin luominen itsessään on yksinkertainen tehtävä, hyvinvointialueen organisaation alaisuudessa prosessi on byrokraattinen.

Ensimmäinen vaihe oli ottaa yhteyttä viestintäosastoon sähköpostitse ja sopia Teams-kokous viestintäpäällikön kanssa. Kokouksen aikana esittelimme tilin perustamisen ideaa ja perustelimme sen tarpeellisuuden. Kun viestintäpäällikkö antoi hyväksyntänsä tilin luomiselle, meidän oli osallistuttava Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen brändivalmennukseen. Brändivalmennuksia oli rajoitetusti saatavilla tapahtumakalenterissa, mikä aiheutti huolta opinnäytetyömme onnistumisesta. Kuitenkin ottamalla yhteyttä viestinnän brändikoulutuksista vastaavaan, saimme sovittua ajan brändivalmennukselle.

Brändivalmennuksessa käytiin läpi Canva-ohjelman käyttöä, brändipakettia, erilaisia ohjeistuksia ja kuvapankin hyödyntämistä. Kun olimme suorittaneet brändivalmennuksen, lähetimme Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen vaatiman sosiaalisen median suunnitelman viestintäpäällikön hyväksyttäväksi. Saatuamme hyväksynnän sosiaalisen median suunnitelmalle, pääsimme lopulta luomaan Instagram-tilin perhetyön yksikölle ja aloittamaan sisällöntuottaminen. Sisällöntuottaminen oli merkittävä osa opinnäytetyön kehittämistyötä, sillä oppaan laatimisen kannalta oli tärkeää hankkia konkreettista kokemusta sisällöntuottamisesta.

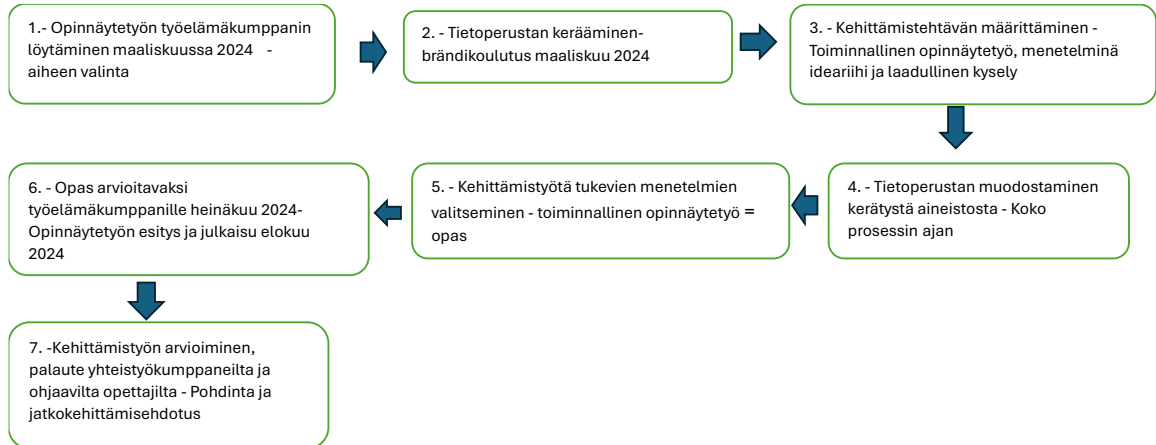
Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen arvot ovat yhdenvertaisuus, ihmislähtöisyys, osallisuus, rohkeus ja vastuullisuus. Viestinnän tulee nojata näihin yhteisiin arvoihin. Viestinnän tulee myös olla luotettavaa, tasapuolista ja ymmärrettävää. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ohjeistus on, että viestinnän tulee tapahtua molemmilla kotimaisilla kielillä sekä ottaa kielilaki huomioon kaikessa viestinnässä. (Itä-Uudenmaan hyvinvointialue 2023.)

6 Opinnäytetyön toteutus

Tämä opinnäytetyö noudattaa kehittämissopijaisen opinnäytetyön mallia. Kehittämistyö voidaan yksinkertaisuudessaan jäsentää muutostyön prosessiksi. Siinä vaiheet ovat suunnitteluvaihe, toteutusvaihe ja arviointi. Kehittämistyön prosessissa vaiheet eivät mene aina loogisessa järjestyksessä. Kehittämistyön prosessissa vaiheet alkavat kehittämiskohteen tunnistamisesta ja alustavien tavoitteiden määrittelemisestä. Toisessa vaiheessa aletaan keräämään tietoperustaa. Tämän jälkeen määritellään kehittämistehtävä. Seuraavassa vaiheessa muodostetaan tietoperusta ja suunnitellaan lähestymistapa sekä menettelytapa. Viimeisissä vaiheissa toteutetaan tuotos, julkaistaan se ja lopuksi tuotosta arvioidaan. Koko

prosessin ajan on tärkeää huolehtia mm. eettisyydestä, järjestelmällisyydestä, kriittisyydestä ja aktiivisesta vuorovaikutuksesta. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2015, 22-24.)

Kuvio 1 on esitelty opintotyönprosessin kulku ja aikataulu.

kuvio 1: Opintotyönprosessin kuvaus

Toiminnallisessa kehittämistyössä on tavoitteena ammatillinen tuotos. Tuotoksen tarkoitus on palvella opinnäytetyön kohderyhmää tai toimintaympäristöä. Kehittämispohjainen toiminnallinen opinnäytetyö on yksi tutkimuksellinen tapa tehdä opinnäytetyötä. (Airaksinen, Kostamo & Vilka 2022, 11-12.) Toiminnallinen opinnäytetyön tuotos voi olla itsenäinen kokonaisuus, jonka tarve on noussut esiin. Itsenäinen tuotos voi olla esimerkiksi: esite, opas, ohje (Vilka 2021a, 32).

Opinnäytetyön toiminnallinen osuus koostuu kuvallisesta oppaasta, joka on suunniteltu Instagramin käyttöön Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyölle. Tämä opas tehtiin perhetyön esihenkilön tilauksesta. Kehittämispohjaisen opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa opas, joka ohjaa perhetyön työntekijöitä vastuullisen ja eettisen Instagram-sisällön tuottamiseen. Opinnäytetyön päämääränä oli varmistaa, että perhetyöntekijät pystyvät oppaan avulla itsenäisesti luomaan ja julkaisemaan vastuullista sisältöä perhetyön Instagram-tilillä. Opas julkaistaan Itä-Uudenmaan perhetyön Teams-kanavalla, ja lisäksi siitä tulostetaan kopio, joka sijoitetaan perhetyön toimistoon. Opas on myös vapaasti ladattavissa pdf-muodossa Theseuksesta.

6.1 Kehittämistyön suunnitelma ja toteutus

Ojasalo, Moilanen & Ritalahden (2015, 26) mukaan kehittämistyö alkaa mielekkään kehittämiskohteen löytämisestä ja tavoitteiden määrittämisellä. Opinnäytetyön kehittäminen ja suunnittelu alkoi maaliskuussa 2024. Suunnitteluvaiheeseen kuului aiheen

työelämäkumppanin löytäminen ja sitä kautta opinnäytetyön aiheen valinta ja alustavien tavoitteiden määrittäminen yhdessä ohjaavan opettajan ja työelämäedustajan kanssa.

Toimeksiantajan yhteyshenkilönä toimi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön yksikön esihenkilö, sillä opinnäytetyön kehittämistyön aihe oli tilaus häneltä. Alkuperäisen tilauksen aihe oli luoda Instagram-tili perhetyön yksikölle. Instagram-tilin luominen olisi ollut työn toiminnallinen osuus. Perehdyttyämme asiaan totesimme, että aihe olisi liian suppea opinnäytetyöksi. Pidimme työparina ideariihen. Pallottelimme ideoita aiheen jatkojalostamiseksi. Idea oppaasta syntyi yhteistyössä. Voisi sanoa, että aiheen valinta oli helpoin vaihe koko prosessissa. Aiheanalyysin teimme suunnitteluvaiheessa. Suunnitteluvaiheessa laadimme myös aikataulun ja tehtäväjaon. Opinnäytetyön suunnitelma valmistui ja hyväksyttiin kesäkuussa 2024 suunnitelmaseminaarissa. Tutkimusluvan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelta saimme kesäkuussa 2024.

Ennen tutkimusluvan saamista, Ira Saarinen kävi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen järjestämässä brändikoulutuksessa. Brändikoulutuksessa annettiin ohjeet Canvan käyttöön, joka on käytössä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella. Canvasta löytyy Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen käyttämiä elementtejä ja fontteja. Brändikoulutuksessa annettiin myös yleisesti ohjeita millaisia kuvia voi laittaa, yksityisyydensuojasta, kuvapankista ja kuvatekstistä.

Kehittämistyötä voidaan kuvata prosessina, joka koostuu eri vaiheista. Kehittäminen voi aikaa ja eri vaiheet ovat usein selkeitä. Tarkastelu prosessin kautta auttaa toimimaan järjestelmällisesti ja ottamaan huomioon asiat, mitkä on tehtävä jokaisessa vaiheessa, ennen seuraavaa vaihetta. Ennen seuraavaa vaihetta on tavoite olla asetettuna. Opinnäytetyön huolellinen suunnittelu auttaa pysymään aikataulussa. (Ojasalo, ym. 2015, 22 & 26.)

Tavoitteena opinnäytetyössä oli tuottaa opas Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön työntekijöille vastuullisen Instagram-sisällön tuottamiseen jonka, avulla perhetyön työntekijät osaavat itsenäisesti tuottaa vastuullista sisältöä perhetyön Instagram-tilille. Tavoitteena oli saada opinnäytetyö valmiiksi syyskuussa 2024.

Toteutusvaihe on prosessin toinen vaihe ja se muodostuu suunnitelman toteuttamisesta (Ojasalo, ym. 2015, 22). Tässä vaiheessa, muodostimme tietoperustaa. Aineistonkeruun aloitimme kirjastosta, keskittyen opinnäytetyön aiheeseen. Hankimme tietoa myös Google Scholarista, Libguidesta ja Finnasta. Tietoa hankimme koko opinnäytetyön prosessin aikana. Huomasimme, että aiheen ympäriltä oli haastavaa löytää materiaalia. Toteutusvaiheessa teimme oppaan kokonaisuudessa. Lähetimme Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyöntekijöille ja esihenkilölle arviointia varten oppaan sekä kyselylomakkeen. Kyselylomakkeen teimme Google Formsilla. Päädyimme haastattelun sijaan sähköiseen kyselyyn työntekijöiden kesälomien ja aikataulujen takia. Lisäksi ajattelimme, että saisimme

näin rehellisempiä vastauksia, kun ottaa huomioon, että toinen opinnäytetyön tekijöistä on töissä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyössä. Esihenkilöltä saimme heinäkuussa pidetyssä Teams-palaverissa palautetta oppaasta. Palautteen perusteella muokkasimme hieman opasta.

Opinnäytetyö lähetettiin ohjaavalle opettajalle 22.7.24 arvioitavaksi. Opettajalta saamamme palautteen perusteella jatkoimme opinnäytetyön tekemistä.

6.2 Kehittämismenetelmien kuvaus

Projektin aikana hyödynsimme erilaisia menetelmiä, josta kerromme tässä luvussa tarkemmin. Menetelmien valinta tuntui luonnolliselta. Ideariihien tarkoitus oli saada luovia ajatuksia niin opinnäytetyön aiheesta kuin aiheen jatkojalostukseen. Ideariihessä pallottelimme erilaisia ideoita ja oppaan valinta tapahtui yhteistyössä myös toimeksiantajan kanssa. Kyselylomakkeen tavoitteena oli saada palautetta oppaasta niin työntekijöiltä kuin toimeksiantajaltakin. Palautteen lisäksi halusimme kuulla työntekijöiden näkemyksiä siitä, mitä eettisyys ja vastuullisuus tarkoittaa perhetyön kontekstissa. Lomakkeen koimme, helpoimmaksi tavaksi saada vastauksia työntekijöiden aikataulujen ja kesälomien takia.

Ideariihi on yksi aineiston kokoamisen tapa. Se sopii hyvin toiminnallisessa opinnäytetyössä tulevan tuotoksen suunnitteluun. Ideariihessä voi käyttää mm. tutkimusongelmaa tai kehittämissideaa lähtökohtana, joka ohjaa toimintaa. Ideariihiä voi tehdä pareittain tai ryhmänä. Sitä voi tehdä keskustelemalla tai esimerkiksi tarralapuille kirjoittamalla, joka auttaa elävöittämään tilannetta. Ideariihen voi pitää kasvokkain tai verkon välityksellä. Ideat voidaan laittaa järjestykseen, joka auttaa kehittämisessä. (Vilka, 2021a 89-90.)

Ideariihi pidettiin verkonvälityksellä kahdella eri kerralla. Ensimmäisellä kerralla keskustelimme opinnäytetyön aiheesta. Keskustelu oli avointa ja kumpikin esitti omia ajatuksia, joita kirjattiin ylös. Toisella kerralla jatkojalostimme aihetta ja lopulta aiheen vahvasti Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön esihenkilö.

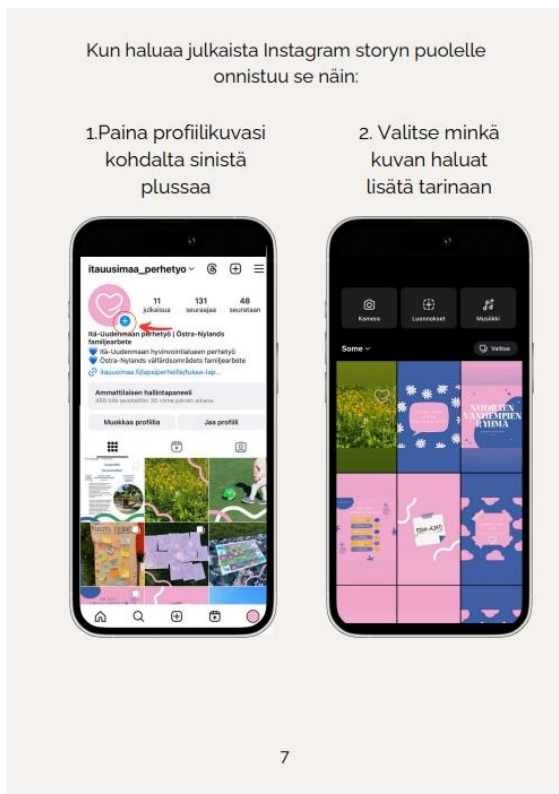
Kyselylomaketta luodessa on hyvä ottaa huomioon kyselyn pituus ja lomakkeen ulkoasu. Sähköisen kyselyn pituus on hyvä olla maksimissaan 15-20 minuuttia. Pidemmät kyselyt saattavat vaikuttaa vastaushaluun. (Tietoarkisto 2024.) Kysymysmuotoja on monenlaisia. Opinnäytetyössä niitä voi käyttää, mikäli ne vastaavat tiedontarpeeseen. Laadulliset kysymykset ovat avoimia kysymyksiä, ilman vastausvaihtoehtoja. Vastaaja voi vapaasti kirjoittaa vastauksen, tavoitteena on saada vastaajalta spontaaneja vastauksia. Kysymykset olisi hyvä muotoilla niin että ne kannustavat selittämään, kuvaamaan, perustelevaan ja antamaan esimerkkejä. (Vilka, 2021a, 108.)

Kyselylomake tehtiin Google Formsilla. Lomakkeen avulla keräsimme palautetta oppaasta. Lomakkeen alussa kerroimme oppaan tarkoituksesta. Lomakkeessa oli avoimia kysymyksiä sekä kysymyksiä, joihin vastausvaihtoehto oli kyllä tai ei. Riippuen kysymyksestä, pyysimme tarkennusta, miksi vastaaja oli valinnut vastausvaihtoehdon. Lomakkeessa oli 12 kohtaa. Kysely lähetettiin kaikille Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön työntekijöille, joita on 17 kpl, joista yksi oli esihenkilö.

6.3 Oppaan rakenne ja sisältö

Meille oli tärkeää luoda helposti lähestyttävä sekä visuaalisesti että sisällöllisesti selkeä opas, joka palvelisi perhetyön yksikön lisäksi myös muita sosiaalialan yksiköitä. Opasta voi käyttää yhtä hyvin perhetyön lisäksi esimerkiksi vanhuspuolen sosiaalityössä. Meitä kaikkia ohjaa sosiaalialalla samat eettiset periaatteet. Oppaasta tuli 13 sivuinen sisältäen kannen, johdannon sekä lähdeluettelon. Opas löytyy pdf-muodossa, joten se on helposti ladattavissa sekä tulostettavissa Theseuksesta. Oppaasta on lisätty tähän raporttiin kuvakaappaukset liitteisiin. Olemme myös lisänneet oppaan perhetyön Teams-kanavalle sekä tulostaneet yhden kopion oppaasta toimistolle.

Oppaan ensimmäinen versio lähetettiin Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyöntekijöille sähköisesti 18.7.24, samalla heille laitettiin kyselylomake oppaasta arviointia varten.

Pidimme Teams-palaverin toimeksiantajan kanssa, jossa saimme palautetta oppaasta. Lisäsimme oppaaseen sisällysluettelon, sivunumerot ja avasimme oppaaseen mitä tarkoittaa Story ja Feed. Lisäksi muokkasimme hiukan kuvia selkeämmiksi. Opas sai hyvää palautetta toimeksiantajalta.

Lähestyimme oppaan tekemistä, sillä ajatuksella että henkilö, joka ei ole käyttänyt Instagramia, oppisi oppaan avulla myös Instagramin alkeet. Lisäsimme siis selkeät kuvalliset sekä kirjalliset ohjeet, kuinka tehdä julkaisu Feedin puolelle sekä kuinka lisätä sisältöä Instagram Stories puolelle. Avasimme myös oppaaseen käsitteitä kuten Feed ja Story ja mitä niillä tarkoitetaan Instagramin kontekstissa.

Eettisyys

Kun työskentelet perhetyön työntekijän roolissa sosiaalisessa mediassa, on olemassa erilaisia eettisiä pulmia ja ohjeita joita on hyvä miettiä ja ottaa huomioon.

Voidaan ottaa esimerkkinä se että seuraat perhetyön Instagram-tiliä omalla henkilökohtaisella tililläsi ja asiakas löytää perhetyön seuraajien joukosta sinut. Jos sinulla on yksityinen Instagram-tili niin voit hylätä seuraamispyynnön jolloin asiakas ei näe henkilökohtaisen tilisi sisältöä. Jos sinulla on julkinen Instagram-tili, voi asiakas vapaasti alkaa seuraamaan sinua ja näkee sinun henkilökohtaisesi sisältösi sosiaalisessa mediassa. On eettisesti kyseenalaista jos ammattihenkilö on vuorovaikutuksessa työn ulkopuolella sosiaalisessa mediassa asiakkaan kanssa.

Muita eettisiä ohjeita:

- Kunnioita verkko-yhteisöjen (kuten Instagram) sääntöjä ja tekijänoikeuksia. Sisällön julkaisijana sinulla on oltava käyttöoikeus julkaisemaasi materiaaliin. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella on käytössä kuvapankki jota saa käyttää julkaisuissa. Saat myös jakaa itse ottamia kuvia. Mutta esimerkiksi googlesta napsitut kuvat ei ole ok.
- Älä levitä minkäänlaisia henkilötietoja, epäasiallisia kirjoituksia tai kuvia.
- Älä kirjoita luottamuksellisia asioita ja tietoja. Muista yritysalaisuus. Ole lojaali työyhteisöllesi, myös vapaa-aikana.
- Älä provosoidu, pysy faktoissa.
- Työsuojelliset asiat voi ottaa puheeksi esihenkilön kanssa tai kääntyä työsuojeluvaltuutetun puoleen.
- Hankalissa some-viestinnän tilanteissa voi aina olla yhteydessä oman organisaation viestintäyksikköön. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen viestintäyksikön sähköpostiosoite on viestinta@itauusimaa.fi

12

Koska pidämme eettisyyttä ja vastuullisuutta tärkeinä arvoina halusimme ehdottomasti lisätä ne näkökulmat oppaaseen. Sosiaalialaa ohjaa vahvasti eettiset periaatteet, joten tuntui luonnolliselta, että se olisi keskeinen osa opasta. Tässä eettisessä ohjeessa haluttiin ehkä enemminkin saada työntekijää itse pohtimaan ja miettimään omaa eettistä toimintaa ja minkälaisia vaikutuksia omilla teoilla voi olla, sekä mitä on hyvä ottaa huomioon.

Mitä pitää ottaa huomioon sisällöntuottamisesta sosiaalialalla? Mikä on vastuullista?

- Yksi tärkeimmistä asioista Instagram-sisältöä lisätessä on yksityisyydensuoja. Varmista, että et loukkaa kenenkään yksityisyyttä tai julkaise tunnistettavia kuvia ilman kirjallista lupaa.
- Älä julkaise sisältöä, joka voisi vahingoittaa työnantajan mainetta. Vältä haitallisia tai vahingollisia postauksia.
- Poliittisten kanavien tai henkilöiden seuraaminen sosiaalialan organisaation tilillä ei ole suositeltavaa, sillä sosiaalialalla pysytään puolueettomina.
- Seuraa Instagramissa mukavia ja inspiroivia tilejä, kuten muita perhetyöhön liittyviä organisaatioiden tai hyvinvointialueiden kaupunkien tilejä.
- Pohdi ennen kuin otat kantaa ajankohtaisiin asioihin tai epäkohtiin. Ole asiallinen ja perusta julkaisusi faktoihin, ei mielipiteisiin.
- On usein hyödyllistä pyytää työkaverin tai esihenkilön mielipidettä ennen julkaisua varmistaaksesi sen sopivuuden.
- Ota huomioon oman organisaatiosi käytännöt sosiaalisessa mediassa ja viestinnässä kun teet sisältöä.

9

Vastuullisuudesta haluttiin tuoda esiin erilaisia näkökulmia kuten minkälainen sisällöntuottaminen on vastuullista. Vastuullisuudella voidaan tarkoittaa useita asioita kuten esimerkiksi ympäristövastuullisuutta, mutta me lähestyimme aihetta luonnollisesti sosiaalisen vastuullisuuden näkökulmasta. Käytimme lähteitä, jotka merkittiin oppaan viimeiselle sivulle. Opas julkaistiin Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön Teams-kanavalla, jonka lisäksi tulostettu versio sijoitettiin perhetyön toimistolle.

Tässä yllä muutamia esimerkkejä oppaan sisällöstä. Loput oppaasta löytyy liitteenä, sekä Theseuksesta ladattavana.

6.4 Oppaan arviointi ja palaute

Arviointi on kehittämistyön viimeinen vaihe. Arviointia tehdään prosessin muissakin vaiheissa, jolloin se antaa tekijöille suuntaa ja palautetta kehittämistyöstä. Loppuarviointi kertoo, miten kehittämistyö on onnistunut. (Ojasalo, ym. 2015, 47.) Usein arvioinnin pohjalta, syntyy uusia kehittämisideoita (Ojasalo, ym. 2015, 22). Arvioinnissa tarkastellaan opinnäytetyön tavoitteita, kuten tuotoksen toimivuutta, ammatillista kasvua ja kehittämisprosessin hallintaa. Tarkoituksena on myös samalla raportoida saatua palautetta ja siihen liittyviä kehittämis ehdotuksia. (Airaksinen, ym. 2022, 134.)

Arviointi oppaasta toteutettiin Google Forms- kyselylomakkeella, johon perhetyön yksikön työntekijät saivat käydä anonyymisti vastaamassa. Sähköinen arviointilomake lähetettiin 17 työntekijälle ja kyselyyn vastasi 9 työntekijää. Oppaan arvioinnin luotettavuutta olisi tietenkin lisännyt suurempi vastausmäärä, mutta olimme tyytyväisiä, että yli puolet henkilökunnasta vastasi ottaen huomioon, että työntekijöiden kesälomat olivat meneillään samaan aikaan ja useampi työntekijä poissa tämän takia.

Arviointilomakkeen alussa avattiin hieman meidän opinnäytetyömme aihetta sekä mikä oppaan tarkoitus on. Arviointilomakkeessa oli 8 kysymystä, joihin oli pakollista vastata. Yritimme tehdä mahdollisimman yksinkertaisia kysymyksiä, jotta oppaan arviointi ei tuntuisi liian kuormittavalta jo valmiiksi kuormittavan työn ohella. Tästä huolimatta saimme palautetta, että yhteen kysymyksistä oli haastavaa vastata. Kyseessä oli arviointilomakkeen ensimmäinen kysymys, jossa kysyttiin ”Mitä ajattelet, että eettisyys ja vastuullisuus tarkoittaa perhetyön kontekstissa?”. Viestimme työyhteisölle, että jos kysymys tuntuu liian haastavalta, voi siihen jättää vastaamatta laittamalla esimerkiksi viivan pakolliseen vastauskenttään. Eettisyys ja vastuullisuus on hankala aihe, joka on myös haastanut meitä tämän opinnäytetyön aikana, mutta samalla ajatteleimme, että eettisyys ja vastuullisuus ohjaavat toimintaamme sosiaalialalla, jonka takia toivoimme, että olisimme saaneet kaikilta työntekijöiltä erilaisia näkökulmia mitä eettisyys ja vastuullisuus sosiaalialalla tarkoittaa itsellekin.

Haastavasta ensimmäisestä kysymyksestä huolimatta, saimme loistavia näkökulmia, joista kuvailtiin eettisyyttä ja vastuullisuutta perhetyön kontekstissa näin:

”Perhetyön, kuten ylipäätään sosiaalityön, luonteeseen kuuluvat jatkuvat muutokset ja työn kehittäminen. Työn tekemiseen on mahdotonta laatia yksityiskohtaisia sääntöjä tai ohjeita, joiden mukaan työntekijänä tulee toimia, koska työssä käytetään koko ajan yksilöllistä harkintaa. Työntekijältä vaaditaan kykyä tunnistaa ja ratkoa eettisiä ongelmia sekä rohkeutta tehdä niitä. Luottamus omiin taitoihin lisääntyy kokemuksen myötä ja mielestäni työyhteisössä tarvitaan yhteistä avointa keskustelua esimerkiksi arvoista sekä erilaisista kohtaamistamme eettisistä ristiriidoista.”

”Arvostava asiakkaan kohtaaminen. Kun käytetään valtaa, on aina sen oltava perusteltua ja läpinäkyvää. Työskentelyn tulee olla asiakkaalle ymmärrettävää ja sellaista että hän on itse osallisena prosessissa.”

Muut vastaukset liittyivät vaitiolovelvollisuuteen, asiakkaan oikeuksiin sekä asiakkaan kunnioittamiseen.

Koimme että perhetyön Instagram-tili voisi olla tärkeä ja merkittävä kanava rikkoa ennakkoluuloja perhetyöstä. Lähteitä liittyen perhetyön ennakkoluuloihin ei löytynyt, mutta kyselyyn vastanneilla työntekijöillä oli kuitenkin vahva näkemys siitä, että perhetyöhön liittyy vahvasti ennakkoluuloja. Kysyimme; ”Minkälaisia ennakkoluuloja perhetyöhön liittyy, joita voisi tuoda esille Instagramissa?”.

”Erilaisia some-yhteisöjä ja ryhmiä seuraamalla havaitsee, että perhetyö saatetaan nähdä negatiivisena käyttämisenä (kontrollointina ja sossun käytytoimintana), pelkkänä lastensuojeluna, turhana apuna, josta ei ole mitään hyötyä (kahvitteluna, jossa tullaan vaan istumaan sohvalle ja juttelemaan ja tällöin koetaan rasitteena). Ylipäätään iso ennakkoluulo on että "lastensuojelu tulee ja vie lapsen" vaikka todellisuudessa yritetään auttaa kaikin tavoin, että tämä vältettäisiin.”

”Helposti kuvitellaan, että perheohjaajat ovat "sossuja", jotka tulevat käyttämään ja arvostelemaan perheen kotia ja heidän tekemisiään. Voisi tuoda enemmän esille sitä, että perheohjaus on perheen avuksi ja vanhemmuuden tueksi perheen voimavarat huomioiden.”

”Perhetyö ei ole sama kuin väliin tuleva lastensuojelu. Perhetyön monipuolisuus ja asiakaslähtöisyys tulisi näkyä voimakkaammin.”

Muut vastaukset liittyivät siihen, että perhetyön yleinen ennakkoluulo on se, että perhetyön työntekijät tulevat ja vievät lapset pois, eli huostaanottoa.

Kysyimme myös arviointilomakkeessa miksi perhetyötä pitäisi tuoda esiin sosiaalisessa mediassa, joihin saimme 8 vastausta.

”Joillakin ihmisillä on iso kynnys pyytää apua ja kaikki keinot, joilla tätä kynnystä voisi madaltaa ovat tarpeen. Sosiaalisessa mediassa on mahdollista pyrkiä tavanomaistamaan sosiaalihuollon palveluja. On tavallista (normaalaa ja yleistä) pyytää tilapäistä apua niihin kohtiin, kun kokee itse tarvitsevansa apua. Ei tarvitse pärjätä yksin. Kaikilla ei ole sukulaisia tai ystäviä, joilta pyytää apua ja neuvoja ja silloin perhetyö voi toimia kuuntelijana ja peilinä omille ajatuksille.”

”Ennakkoluulojen poistamiseksi. Sosiaalipuolen ja erityisesti lastensuojelun palvelut nähdään edelleen asiakasta leimaavina ja tähän tulisi vaikuttaa.”

”Jotta saisi yleisölle laajemman kuvan siitä, mitä kaikkea perhetyö voi sisältää. Jotta arkipäivästäisi meidän toimintaamme ja madaltaisi kynnyistä pyytää ja ottaa apua vastaan.”

Muut vastaukset liittyivät juuri ennakkoluulojen ja stigman vähentämiseen sekä kynnyksen madaltamiseen ottaa apua vastaan.

Loput kyselystä liittyi itse oppaaseen, ja vastausten mukaan opasta pidettiin visuaalisesti sekä sisällöllisesti selkeänä, 8 vastaajista koki, että työyhteisö hyötyisi oppaasta ja 1 vastaajista ei osannut sanoa. Kaikki 9 vastaajaa koki, että opas madaltaa kynnyistä tuottaa sisältöä Instagramiin. Saimme yhden korjausehdotuksen, joka liittyi siihen, että oppaasta voisi luoda myös videoversion, jossa näytetään samat ohjeet.

Oppaan arvioinnista voimme todeta useita keskeisiä asioita. Vaikka pyrimme tekemään kysymyksistä yksinkertaisia ja helposti vastattavia, saimme palautetta siitä, että ensimmäinen kysymys, joka käsitteli eettisyyttä ja vastuullisuutta perhetyössä, koettiin vaikeaksi. Tämä osoittaa sen, että aiheen monimutkaisuus voi olla haastavaa työntekijöille, mutta samalla se tarjoaa mahdollisuuden saada syvällisiä ja monipuolisia näkemyksiä ja tärkeää keskustelua aikaan. Saadut vastaukset kuitenkin vahvistivat, että eettisyys ja vastuullisuus ovat tärkeitä teemoja perhetyössä ja ansaitsevat lisää pohdintaa.

Arviointilomake vahvisti ajatuksemme siitä, että perhetyöhön liittyy vahvoja ennakkoluuloja, kuten ajatus perhetyöstä lastensuojeluna tai kyttäämisenä. Työntekijät näkivät Instagramin potentiaalisena välineenä näiden ennakkoluulojen hälventämisessä ja perhetyön positiivisen kuvan tuomisessa esille. Vastaajat kokivat oppaan selkeäksi sekä visuaalisesti että sisällöllisesti, ja suurin osa näki sen hyödylliseksi työyhteisölle. Erityisesti Instagram-sisällön tuottamisen kynnys madaltui oppaan ansiosta, mikä viittaa siihen, että opas tulee vastaamaan hyvin työyhteisön tarpeisiin. Yksi kehitysehdotus videoversion luomisesta osoitti, että jotkut työntekijät saattavat kaivata monipuolisempia muotoja oppaan käytössä.

Näiden havaintojen perusteella voidaan todeta, että opas on onnistunut tukemaan työntekijöitä perhetyön sisällön viestimisessä sosiaalisen median kautta, mutta eettisyyden ja vastuullisuuden kaltaisten haastavien teemojen selventäminen voisi hyödyttää tulevaisuudessa.

7 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tieteellisen työn tekeminen tutkimuseettisen lautakunnan mukaan, toiminta tulee huolellisesti suunnitella, toteuttaa ja dokumentoida sekä noudattaa mahdollisuuksien mukaan avoimen tieteen periaatteita. Tieteellisessä työssä on otettava huomioon aiemmat tutkimustiedot. Tutkimuslupa haetaan tarvittaessa. Hyvän tieteellisen käytännön periaatteet

ovat: arvostus, luotettavuus, rehellisyys ja vastuunkanto. (Tutkimuseettinen lautakunta 2023.) Hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen on yhtä kuin tutkimusetiikka. Kun puhutaan tutkimuseetikasta, tarkoitetaan yleisesti sovittuja pelisääntöjä. Tutkimusetiikkaa on noudatettava koko prosessin ajan, aina ideointi vaiheesta asti. (Vilkkä 2021a, 41).

Lähdekriittisyys on opinnäytetyötä tehdessä tärkeää ja se koskee kaikkia materiaaleja, joita opinnäytetyössä mahdollisesti käytetään. Opinnäytetyön luotettavuuteen ja laatuun vaikuttaa niin lähteiden kuin sisällön laatu. Tämä vaikuttaa suoraan opinnäytetyön hyödyntämiseen. (Vilkkä 2021b, 120.) Tietoperustaa rakentaessa on olennaista löytää parhaat mahdolliset lähteet. Lähteitä etsiessä on hyvä etsiä laajasti, olla avoin ja kriittinen (Airaksinen, ym. 2022, 84). Opinnäytetyössämme olemme ottaneet huomioon lähdekriittisyyden. Lähteet ovat mahdollisimman tuoreita ja olemme käyttäneet mahdollisuuksien mukaan erilaisia lähteitä. Olemme etsineet tietoa mm. Google Scholarista, Libguidesta ja Finnasta. Tietoperustaa muodostaessa olemme käyttäneet sekä painettuja kirjoja että sähköisiä sivustoja.

Sosiaalialan ammatillinen työ nojautuu keskeisiin ammattieettisiin periaatteisiin ja ammattietiikan lähtökohtiin. Lakia laajempi käsite on ammattietiikka, se ohjaa ammatillista toimintaa kokonaisuudessa. Keskeisiin periaatteisiin ja ammattietikkaan kuuluu: ihmisarvo, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja ihmisoikeudet. (Talentia 2022.)

Yritysmailman kuin tieteen tekemisen eettiset säännöt korostuvat työelämälähtöisessä kehittämistyössä. Tavoitteiden tulee olla korkean moraalin mukaisia, työ täytyy tehdä rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti. Lopputulos pitää olla käytännössä hyödynnettävä. Tieteellisen tutkimuksen normit pätevät myös työelämälähtöiseen kehittämistyöhön tutkimusetiikan osalta. (Ojasalo, ym. 2015, 48.)

Opinnäytetyömme on tehty korkean moraalin mukaisesti. Meille korkea moraalit tarkoittaa rehellisyyttä, avoimuutta, tarkkuutta, huolellisuutta, luotettavuutta eli eettisten periaatteiden noudattamista. Olemme tutkineet aihetta ja kertoneet rehellisesti esiin nousseista rajoitteista tai haasteista. Olemme käyttäneet opinnäytetyössä omia sanoja ja suorissa lainauksissa olemme merkinneet ne ohjeiden mukaisesti. Olemme ottaneet huomioon toimeksiantajan eli Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyön esihenkilön toiveita ja ehdotuksia koko prosessin ajan.

7.1 Pohdinta ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyö toteutettiin tilauksesta toisen meistä työpaikalle, Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyölle. Koska toinen meistä asuu eri paikkakunnalla, toi tämä opinnäytetyön tekemiseen omia haasteita. Pyrimme kuitenkin jakamaan tehtävät

mahdollisimman tasapuolisesti. Toinen meistä pystyi tekemään opinnäytetyötä työaikana ja hänen työskentely-ympäristönsä tarjosi syvällisempää asiantuntemusta aiheesta, mikä osaltaan myös tuki projektin etenemistä.

Tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut merkittävä oppimisprosessi meille, joka on kehittänyt ammatillisia taitojamme monella tavalla. Opinnäytetyön tekeminen on syventänyt ymmärrystämme sosiaalialan keskeisistä periaatteista, kuten eettisyydestä ja vastuullisuudesta, erityisesti digitaalisessa ympäristössä. Tämä on saanut meidät pohtimaan rooliamme ammattilaisina ja sitä, miten sosiaalialan työntekijöiden toiminta voi vaikuttaa asiakkaiden kokemuksiin ja yhteiskunnan käsityksiin palveluista. Erityisesti eettisyyden ja vastuullisuuden määrittäminen perhetyön kontekstissa auttoi meitä hahmottamaan, kuinka monimutkaisia nämä käsitteet voivat olla käytännön työssä.

Opinnäytetyöprosessin aikana olemme oppineet ymmärtämään paremmin myös sosiaalisen median voiman viestinnän ja vuorovaikutuksen välineenä. Sosiaalinen media, erityisesti Instagram, tarjoaa valtavan potentiaalisen sosiaalialan näkyvyyden lisäämiseen ja yhteyden luomiseen laajempaan yleisöön. Tämä on herättänyt meitä pohtimaan, miten sosiaalialan ammattilaiset voisivat hyödyntää nykyaikaisia viestintäkanavia työssään eettisesti ja vastuullisesti, ilman että asiakastyöhön liittyvät luottamuksellisuus ja sensitiiviset asiat vaarantuvat. Ammatillisesti olemme myös oppineet kehittämään projektinhallinta- ja viestintätaitoja. Oppaan suunnittelu ja sen arvioinnin toteuttaminen edellytti tehokasta vuorovaikutusta toimeksiantajan sekä muun työyhteisön kanssa sekä kykyä ottaa huomioon palautteita ja kehittää opasta niiden pohjalta. Olemme arvostaneet työntekijöiden näkemyksiä ja ymmärretty, kuinka tärkeää on suunnitella käytännönläheisiä ja saavutettavia työkaluja, jotka tukevat heidän arkeaan.

Työpaikalla käydyssä keskustelussa sosiaalisen median ja perhetyön yhdistämisestä nousi esiin mielenkiintoisia näkökulmia erityisesti eettisyyteen liittyen. Yksi keskeinen kysymys oli, kun oppaassa mainitaan poliittinen sitoutumattomuus ja se, ettemme seuraa poliittisia Instagram-tilejä, miten toimimme uskonnollisten kysymysten suhteen. Olemmeko myös uskonnollisesti sitoutumattomia, ja toteutuuko yhdenvertaisuus tarpeeksi työssämme? Tämä herätti pohdintaa siitä, mitä uskonnollinen sitoutumattomuus käytännössä tarkoittaisi - esimerkiksi, voisimmeko edes toivottaa hyvää joulua tai jakaa tietoa maksuttomista joulutapahtumista perheille? Keskustelu laajeni pohtimaan, onko eettistä tuoda ylipäättään omaa uskonnollista vakaumustaan esille työtehtävissä, esimerkiksi käyttämällä korua, kuten ristiä, joka symboloi uskoa. Jotkut saattavat pitää ristiä vain koruna, kun taas toiset saattavat tulkita sen vahvaksi uskonnolliseksi kannanotoksi.

Tämä herätti syvällisiä pohdintoja siitä, millaisia viestejä työntekijöiden henkilökohtaiset valinnat välittävät asiakkaille ja miten ne voivat vaikuttaa asiakassuhteeseen. Keskustelu

eettisyydestä, yhdenvertaisuudesta ja perhetyön näkyvyydestä sosiaalisessa mediassa oli antoisaa ja herätti kysymyksiä siitä, olisiko näitä teemoja pitänyt käsitellä vielä laajemmin oppaassa. Tämä pohdinta tarjosi kuitenkin arvokkaan lähtökohdan oppaan jatkokehitykselle, sillä eettisyyden ja yhdenvertaisuuden teemat ovat jatkuvasti kehittyviä ja merkityksellisiä perhetyön ammatillisessa toiminnassa. Opinnäytetyö on auttanut meitä hahmottamaan, kuinka tärkeää on jatkuva oman työn ja ammattitaidon reflektointi. Eettisyyden ja vastuullisuuden kysymykset eivät ole koskaan yksinkertaisia, mutta tämä projekti on osoittanut, että niiden pohtiminen ja keskustelu työyhteisössä ovat keinoja kehittyä ammattilaisena. Oppiminen ei siis pääty tähän työhön, vaan se jatkuu, kun tulevaisuudessa kohdataan uusia ammatillisia haasteita, erityisesti sosiaalialan muuttuvassa toimintaympäristössä.

7.2 Jatkokehitysmahdollisuudet

Tekemämme opas on suunniteltu niin, että sen ohjeet ja periaatteet ovat sovellettavissa myös muissa sosiaalialan yksiköissä, ei ainoastaan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella, sillä sosiaalialaa ohjaavat samat eettiset periaatteet ja arvot. Jokainen työyhteisö voi itse pohtia, millä tavalla he voivat hyödyntää opasta, sillä opasta on helppo muokata työyhteisöä palvelevaksi.

Opas vaatii jatkuvaa päivittämistä ja kehittämistä, jotta se pysyy ajan tasalla, sillä sosiaalisen median käytännöt sekä alustojen ominaisuudet muuttuvat jatkuvasti. Näemme, että on tärkeää kerätä palautetta perhetyön työntekijöiltä oppaan käytettävyydestä, jotta opas pysyy relevanttina ja käytännöllisenä työkaluna. Palautetta voitaisiin kerätä myös Instagram-tiliä seuraavilta. Olisi kiinnostavaa kuulla millä tavalla he kokevat Instagram-tilin sekä onko sisältö muokanneet käsitystä perhetyöstä.

Opasta voisi myös laajentaa kattamaan muita sosiaalisen median alustoja kuten esimerkiksi Facebook, TikTok ja X (aiemmin Twitter). Erilaiset alustat voisivat mahdollistaa laajemman yleisön, jolloin perhetyön näkyvyys kasvaisi. Tulevaisuudessa sosiaalisen median käyttö tulee varmasti lisääntymään, niin kuin se on tähänkin asti tehnyt. Koulutukset ja webinaarit voisivat olla tärkeä osa työntekijän ammattitaitoa ja voisivat auttaa työntekijää sosiaalisen median hyödyntämisessä työssään. Koulutuksissa voitaisiin pohtia juuri eettisiä näkökulmia ja pulmia käyttäen erilaisia Case-esimerkkejä. Sosiaalialan opiskelijoille voisi olla myös hyödyllistä sisällyttää opintoihin sosiaalisen median perusteita sekä eettiset näkökulmat toimiessa sosiaalisessa mediassa.

Työpaikoilla voisi olla hyödyllistä ottaa käyttöön mentorointi, jossa kokeneemmat sosiaalisen median käyttäjät voisivat auttaa uusia käyttäjiä. Mentorit voisivat opastaa niin oppaan

käytössä, kun konkreettisesti myös sosiaalisen median käyttämisessä. Oppaasta voisi tehdä myös interaktiivisen, jossa työntekijät voisivat liikkua helposti eri osioiden välillä. Oppaassa voisi olla videoita ja case-esimerkkejä, jotka mahdollisesti voisi helpottaa entisestään työntekijää tuottamaan sisältöä sosiaaliseen mediaan. Olisi mielenkiintoista arvioida oppaan vaikuttavuutta myös pidemmällä aikavälillä. Tutkimuksella voitaisiin selvittää miten oppaan ja sosiaalisen median käyttö on vaikuttanut perhetyön näkyvyyteen ja tavoitettavuuteen.

Lähteet

Painetut

Aadland, E., Ruoppila-Martinsen, M. & Martinsen, M. 1993. *Sosiaali- ja terveydenhoitoalan etiikka*. Helsinki: Otava.

Aho, K., Kananoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. 2017. *Sosiaalityön käsikirja*. 4., uudistettu laitos. Helsinki: Tietosanoma.

Airaksinen, T., Kostamo, P. & Vilkka, H. 2022. *Kirjoita itsesi asiantuntijaksi: opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön*. Helsinki: Art House.

Horowitz, M., Alén-Savikko, A., Hildén, J., Nieminen, H., Nieminen, H., Ala-Fossi, M., Lehtisaari, K. 2019. *Viestintä kuuluu kaikille: Kansalaisten viestinnälliset oikeudet ja mahdollisuudet Suomessa*. Helsinki: Gaudeamus.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. *Kehittämistyön menetelmät: Uudenlaista oppimista liiketoimintaan*. E-kirja. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Richmond, M. 1917. *Social diagnosis*. New York: Russel Sage Foundation.

Roivas, M. & Karjalainen, A. L. 2013. *Sosiaali- ja terveysalan viestintä*. 1. p. Helsinki: Edita.

Vilén, M., Seppänen, P., Tapio, N. & Toivanen, R. 2010. *Kohtaamisia lapsiperheissä: Menetelmiä perhetyöhön*. Helsinki: Kirjapaja.

Vilkka, H. 2021a. Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilkka, H. 2021b. *Tutki ja Kehitä*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Sähköiset

Eronen, U. & Mattila, A. 2021. Visuaalinen viestintä on nyt osa jokaisen viestijän työtä. Viitattu 13.8.2024. <https://hyplus.helsinki.fi/visuaalinen-viestinta-on-nyt-osa-jokaisen-viestijan-tyota/>

Hakola, J., Humanities, Y. j. k. y. -. S. o. S. S. a. & Tampere, U. o. 2012. *Sosiaalisen median mahdollisuudet ja haasteet koulukuraattorin työssä*. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/83265/gradu05675.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Heikkilä, M. & Marjamäki, P. 2024. Sosiaalihuollon porrasteisuus uusissa sote-rakenteissa. Viitattu 13.8.2024.

<https://stm.fi/documents/1271139/204714871/Heikkilä+ja+Marjamäki;+Sosiaalihuollon+porrasteisuus.pdf/0899bd87-2441-5027-be34-8c622333ab5f/Heikkilä+ja+Marjamäki;+Sosiaalihuollon+porrasteisuus.pdf?t=1709641742607>

Hellström, E. & Parkkonen, P. 2022. Vastuullisuuden tulevaisuus. Viitattu 13.8.2024.

https://www.sitra.fi/app/uploads/2022/06/sitra_vastuullisuuden_tulevaisuus_fin_0822.pdf

Holanne, K. & ammattikorkeakoulu, T. 2016. Instagram ohjaajien työvälineenä lastensuojelun jälkihuollossa. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 16.8.2024. [iInstagram ohjaajien työvälineenä lastensuojelun jälkihuollossa \(theseus.fi\)](https://theseus.fi/työvälineenä-lastensuojelun-jälkihuollossa)

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue. 2022. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen strategia 2022-2026. Viitattu 22.7.2024. [Itä-Uusimaa esitys \(ita-uusimaa.fi\)](https://ita-uusimaa.fi/ita-uusimaa-esitys)

Keränen, M. 2021. Vastuullisuus ei ole vain viestintää, mutta viestintä tekee sen näkyväksi. Viitattu 13.8.2024. <https://medita.fi/vastuullisuus-ei-ole-vain-viestintaa-mutta-viestinta-tekee-sen-nakyvaksi/>

Malinen, P. & Nyssönen, L. 2018. Perhetyön perhonen - Työkirja perhetyön ja perhekuntoutuksen toimijoille. Viitattu 22.7.2024.

<https://www.lapepohjoissavo.fi/media/lastensuojelu/perhetyon-perhonen-tyokirja.pdf>

Markkinointimaestro. 2024. Sosiaalisen median tilastot 2024. Viitattu 13.8.2024.

<https://www.markkinointimaestro.fi/sosiaalisen-median-tilastot>

Meta. 2024a. Viitattu 18.7.2024. [Company Information, Culture, and Principles | About Meta](https://www.meta.com/company-information)

Meta. 2024b. Instagram. Käyttöehdot. Viitattu 25.8.2024.

https://help.instagram.com/581066165581870/?helpref=hc_fnav

Meta 2024c. Instagram. Yhteisösäännöt. Viitattu 25.8.2024.

https://help.instagram.com/477434105621119/?helpref=hc_fnav

Myllymäki, A. 2021. #Sosionomi - Sosiaaliohjaajien näkemyksiä sosiaalisen median käytöstä. Laurea ammattikorkeakoulu. Viitattu 16.8.2024. [#Sosionomi - Sosiaaliohjaajien näkemyksiä sosiaalisen median käytöstä - Theseus](https://theseus.fi/sosionomi-sosiaaliohjaajien-nakemyksia-sosiaalisen-median-kaytosta)

Niemelä, P.; Aaltonen, E. & Suoninen-Erhiö, L. 2020. Sosiaaliala uudistuu: Tietopohjan ja vuorovaikutuksen kysymyksiä. Helsinki: Huoltaja-säätiö. <https://www.huoltaja-saatio.fi/wp-content/uploads/2020/12/SU-ia.pdf>

Pälve, H. 2021. Etiikka ja professio. Viitattu 21.7.2024. [Etiikka ja professio | Lääkäriliitto - Lääkärietiikka -kirja \(laakariliitto.fi\)](#)

Rauramo, P. 2022. Työturvallisuuskeskus. Sosiaalisen median työkäyttö, työsuojelunäkökulma. Viitattu 11.7.2024. [Sosiaalisen median työkäyttö, työsuojelunäkökulma - Työturvallisuuskeskus \(ttk.fi\)](#)

Russman, U. & Svensson, J. 2016. Studying Organizations on Instagram. Viitattu 18.7.2024. <https://www.mdpi.com/2078-2489/7/4/58>

Sinivaara, K. 2024. Instagram-opas aloittelijoille. Viitattu 18.7.2024. [Instagram-opas aloittelijoille - Kupli](#)

Sosiaalihuoltolaki. 2014/1301. Viitattu 16.7.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301#L3P12>

Talentia. 2022. Arki, arvot ja etiikka: sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. Viitattu 16.7.2024. [Lukusali - Talentia](#)

Talentia. 2024. Sosiaalinen media sosiaalialan ammattilaisen viestintävälineenä. Viitattu 11.7.2024. [Sosiaalinen-media-sosiaalialan-ammattilaisen-viestintävälineenä.pdf \(talentia.fi\)](#)

Thl. 2023. Perhetyö. Viitattu 9.7.2024. <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>

Thl. 2024. Ehkäisevä lastensuojelu. Viitattu 18.7.2024. [Ehkäisevä lastensuojelu - THL](#)

Tietoarkisto.2024. Kyselylomakkeen laatiminen. Viitattu 19.7.2024. [Kyselylomakkeen laatiminen - Tietoarkisto \(tuni.fi\)](#)

Tilastokeskus. 2024. Perhe. Viitattu 21.7.2024. [Perhe | Käsitteet | Tilastokeskus \(stat.fi\)](#)

Tutkimuseettinen lautakunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen. Viitattu 16.7.2024. [Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa \(tenk.fi\)](#)

Julkaisemattomat

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue. 2023. Viestintäperiaatteet. Viitattu 22.7.2024.

Willström, A. 2024. Perhetyön perehdytyskansio. Viitattu 22.7.2024.

Kuviot

kuvio 1: Opintotyönprosessin kuvaus	22

Liitteet

Liite 1: Oppaan arviointi -kyselylomake	39
Liite 2: Opas	41

Liite 1: Oppaan arviointi - Kyselylomake

"Opas vastuullisen ja eettisen sisällön tuottamiseen Instagramissa" - Oppaan arviointi.

Sosiaalinen media

on noussut yhdeksi työvälineeksi sekä merkittäväksi kanavaksi jakaa tietoa ja toteuttaa yhteisöllistä vuorovaikutusta monella alalla, myös sosiaalialalla. Tämä opinnäytetyö toteutetaan kehittämispohjaisena toiminnallisena opinnäytetyönä. Toiminnallinen osuus koostuu oppaan luomisesta.

Kehittämispohjaisen

opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa opas perhetyön työntekijöille vastuullisen Instagram-sisällön tuottamiseen. Opinnäytetyön tavoitteena on, että oppaan avulla perhetyön työntekijät osaavat itsenäisesti tuottaa vastuullista sisältöä perhetyön Instagram-tilille. Toimeksiantajana opinnäytetyölle toimi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen perhetyö.

Tämän oppaan tarkoituksena on madaltaa kynnystä tuottaa vastuullista ja eettistä sisältöä Instagramiin. Tällä hetkellä Instagramin pääkäyttäjänä toimii perheohjaaja Ira Saarinen ja varakäyttäjänä esihenkilö Anne Willström. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ohjeistus on että virallisesti Instagram-tiliä hallinnoi yksi pääkäyttäjä ja yksi varakäyttäjä. Tavoitteena kuitenkin on, että kaikki perhetyön työntekijät voisivat käyttää Instagramia lähettämällä lralle materiaalia julkaisuihin feedin puolelle ja jokainen työntekijä saisi itse lisätä haluamaansa sisältöä story:n puolelle. Ira tekee julkaisut feedin puolelle Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen brändivalmennuksen ohjeistuksen mukaisesti Canvalla käyttäen Halaava sydän-elementtiä feedin puolelle julkaistaessa kuvia.

Mitä ajattelet että eettisyys ja vastuullisuus tarkoittaa perhetyön kontekstissa? *

Oma vastauksesi

Minkälaisia ennakkoluuloja perhetyöhön liittyy joita voisi tuoda esille Instagramissa? *

Oma vastauksesi

Miksi perhetyötä pitäisi tuoda esille sosiaalisessa mediassa? *

Oma vastauksesi

Onko opas selkeä visuaalisesti? *

Kyllä

Ei

Jos vastasit ei, mitä muuttaisit?

Oma vastauksesi

Onko opas selkeä sisällöllisesti? *

Kyllä

Ei

Jos vastasit ei, mitä muuttaisit?

Oma vastauksesi

Hyötyykö työyhteisö oppaasta? *

Kyllä

Ei

Madaltaako opas kynnyistä tuottaa sisältöä Instagramiin? *

Kyllä

Ei

Onko sinulla korjausehdotuksia oppaaseen? *

Kyllä

Ei

Jos vastasit kyllä, mitä korjausehdotuksia sinulla on?

Oma vastauksesi

Muut risut ja ruusut, kiitos!

Oma vastauksesi

Liite 2: Opas

Opas vastuullisen ja
eettisen sisällön
tuottamiseen
Instagramissa

Heli Lindholm & Ira Saarinen
2024

Sisällysluettelo

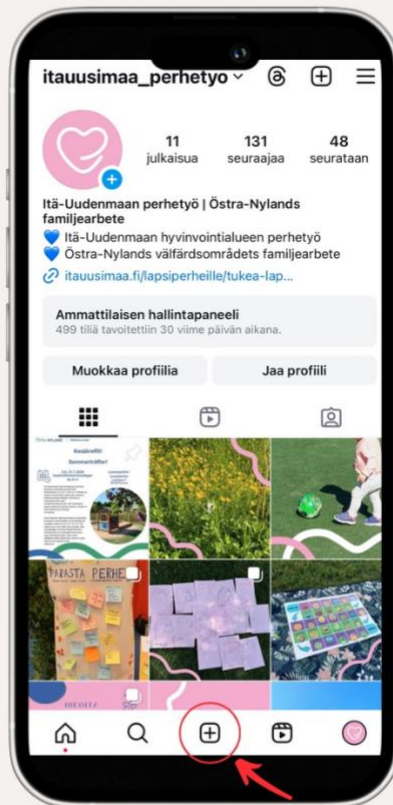
1 Johdanto	3
2 Mikä on feed ja story?	4
3 Feedin puolelle julkaiseminen	5
4 Storyn puolelle julkaiseminen	7
5 Mitä pitää ottaa huomioon?	9
6 Mitä voi julkaista?	10
7 IUHVA omat ohjeistukset	11
8 Eettisyys	12
9 Lähteet	13

Johdanto

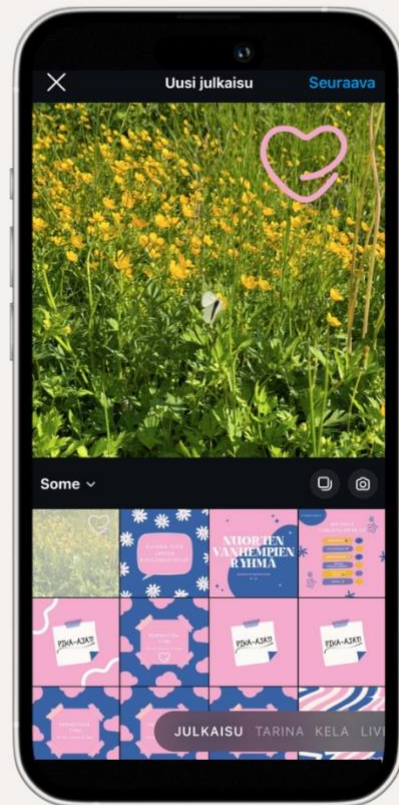
Tämän oppaan tarkoituksena on helpottaa ja rohkaista sinua luomaan sisältöä Instagramiin, erityisesti silloin, kun toimit jonkin sosiaalialan organisaation alaisuudessa, kuten perhetyössä. Tiedostamme, että organisaation säännöt ja periaatteet voivat joskus jäädä huomioimatta tai ne voivat tuntua niin pelottavilta, että sisällön tuottaminen jää kokonaan tekemättä. Eri sosiaalialan organisaatioilla on myös erilaisia käytäntöjä ja tässä tarkastellaan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen käytäntöä. Opas antaa sinulle kuitenkin suuntaviivat jota voit soveltaa omassa työssäsi. Tämä opas on suunniteltu auttamaan sinua ymmärtämään näitä sääntöjä ja periaatteita, sekä madaltamaan kynnyksiä sisällön tuottamiseen. Pyrimme tarjoamaan selkeitä ohjeita ja vinkkejä, joiden avulla pääset alkuun ja voit luoda laadukasta ja organisaatiosi arvojen mukaista sisältöä ilman turhia pelkoja.

Kun haluat julkaista feedin puolelle onnistuu se näin:

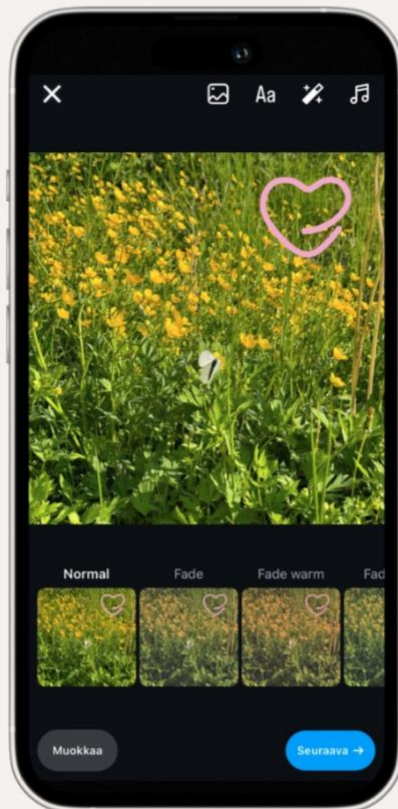
1. Paina alavalikossa näkyvää plussaa

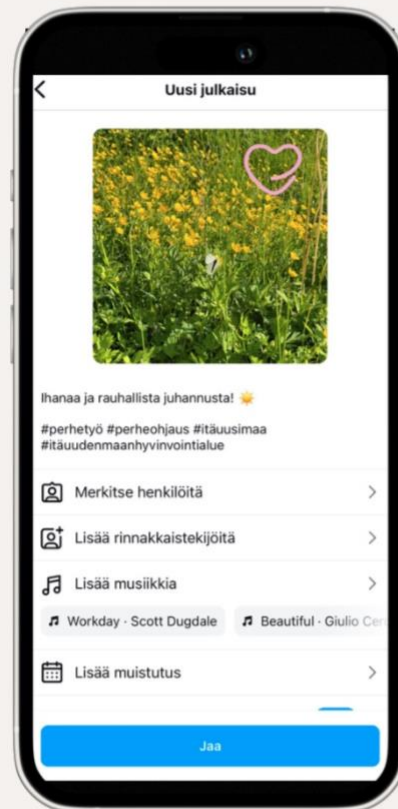
2. Valitse kuva ja paina sen jälkeen seuraava

3. Voit muokata kuvaa esimerkiksi valotuksen, filttareiden, musiikin tai tekstin avulla. Kun olet valmis, paina "seuraava".

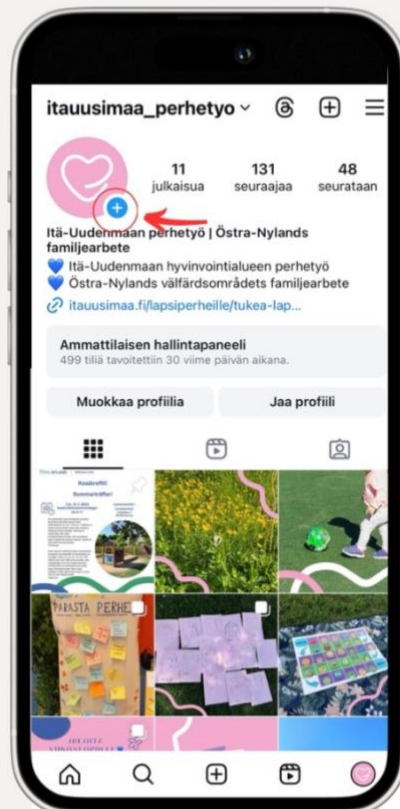

4. Tässä vaiheessa voit lisätä kuvatekstin, merkitä henkilöitä ja lisätä musiikkia. Julkaise kuva painamalla "jaa", jolloin se tulee julkisesti näkyväksi.

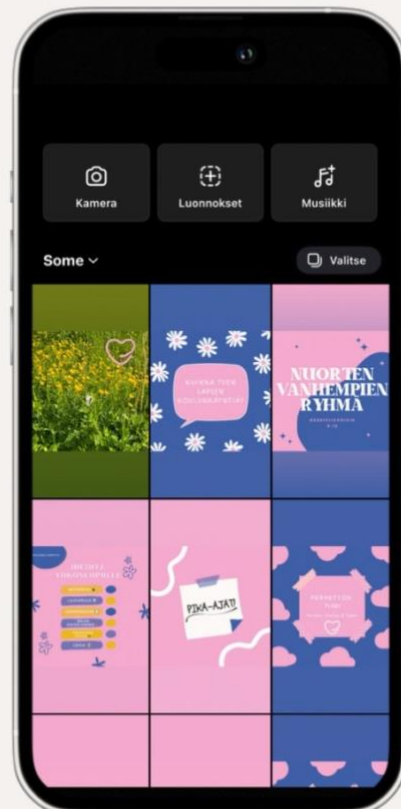

Kun haluaa julkaista Instagram storyn puolelle
onnistuu se näin:

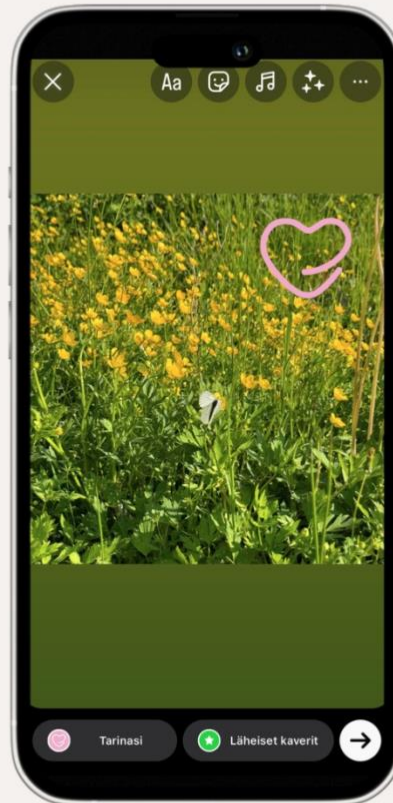
1. Paina profiilikuvasi
kohdalta sinistä
plussaa

2. Valitse minkä
kuvan haluat
lisätä tarinaan

3. Valitsemasi kuvan jälkeen voit lisätä tekstiä, tarroja, gifejä, musiikkia tai filttäreitä ylävalikosta. Kun olet valmis, paina "Tarinasi" julkaistaksesi.

Huomioi, että Instagram-tarinat näkyvät 24 tuntia, jonka jälkeen ne poistuvat näkyvistä.

Mitä pitää ottaa huomioon sisällöntuottamisesta sosiaalialalla? Mikä on vastuullista?

- Yksi tärkeimmistä asioista Instagram-sisältöä lisätessä on yksityisyydensuoja. Varmista, että et loukkaa kenenkään yksityisyyttä tai julkaise tunnistettavia kuvia ilman kirjallista lupaa.
- Älä julkaise sisältöä, joka voisi vahingoittaa työnantajan mainetta. Vältä haitallisia tai vahingollisia postauksia.
- Poliittisten kanavien tai henkilöiden seuraaminen sosiaalialan organisaation tilillä ei ole suositeltavaa, sillä sosiaalialalla pysytään puolueettomina.
- Seuraa Instagramissa mukavia ja inspiroivia tilejä, kuten muita perhetyöhön liittyviä organisaatioiden tai hyvinvointialueiden kaupunkien tilejä.
- Pohdi ennen kuin otat kantaa ajankohtaisiin asioihin tai epäkohtiin. Ole asiallinen ja perusta julkaisusi faktoihin, ei mielipiteisiin.
- On usein hyödyllistä pyytää työkaverin tai esihenkilön mielipidettä ennen julkaisua varmistaaksesi sen sopivuuden.
- Ota huomioon oman organisaatiosi käytännöt sosiaalisessa mediassa ja viestinnässä kun teet sisältöä.

Mitä Instagramiin voi julkaista sosiaalialalla?

- Voit kertoa palveluista ja toiminnan tarkoituksesta. Näin asiakkaat saavat selkeän kuvan siitä, mitä teette ja miten voitte auttaa heitä.
- Tiedota seuraajille tulevista tapahtumista, seminaareista ja muista aktiviteeteista, jotka voivat kiinnostaa heitä.
- Jaa hyödyllisiä neuvoja ja vinkkejä, jotka voivat auttaa kohderyhmäänne arjen haasteissa tai hyvinvoinnin edistämisessä.
- Esittele erilaisia menetelmiä ja työkaluja, joita käytätte työssänne, esimerkiksi tunnepelit tai muut intervention keinot.
- Voit jakaa muiden tekemää sisältöä, kuten IUHVA:n päätilin julkaisuja, jos ne koskevat yksikkösi työtä tai asiakkaitasi.
- Asiakastilanteita, joissa asiakkaat ja työntekijät ovat vuorovaikutuksessa, kuten tunnepelin pelaamista. Muista aina ensisijaisesti varmistaa yksityisyydensuoja.
- Jaa kuvia työympäristöstäsi ilman asiakkaiden näkyvyyttä. Voit esimerkiksi esitellä neuvotteluhuoneen, kertoa sen käyttötarkoituksesta ja sijainnista.
- Esittele työyhteisöäsi ja tiimin jäseniä, jotta seuraajat voivat tutustua organisaationne toimijoihin paremmin.
- Julkaise mukavia ja ajankohtaisia kuvia, kuten jouluntoivotuksia tai muita sesongin mukaisia terveisiä, jotka tuovat iloa seuraajille.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen omat ohjeistukset

- Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen arvot ovat yhdenvertaisuus, ihmislähtöisyys, osallisuus, rohkeus ja vastuullisuus. Viestintä nojaa näihin yhteisiin arvoihin. Viestinnän tulee myös olla luotettavaa, tasapuolista ja ymmärrettävää.
- Viestintä tulee tapahtua molemmilla kotimaisilla kielillä ja ottaa kielilaki huomioon kaikessa viestinnässä.
- Jotta voit luoda sisältöä Instagramiin toimiessasi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen alla sosiaalisessa mediassa, tulee sinulla olla käytynä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen oma brändivalmennus. Brändivalmennukseen kuuluu myös Canva-koulutus,
- Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen Canva-koulutus on tarkoitettu Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella toimiville työntekijöille joille Canvan käyttö on välttämätöntä työssään.
- Canvalla voidaan tehdä erilaisia flyereita, asiakirjoja ja sosiaaliseen mediaan postauksia. Canvan yksi tärkein ominaisuus on elementit, kuten halaava sydän.
- Canva-tunnuksia on pääsääntöisesti 1 per yksikkö ja niitä ei suositella jaettavaksi, vaan ovat henkilökohtaisia. Eli kun Canva-tunnukset omaava henkilö siirtyy muihin työtehtäviin niin jotta Instagram-tilin toiminta jatkuisi on jonkun muun käytävä Canva-koulutus ja tällöin yksikön Canva-tunnus siirtyy tälle henkilölle.
- Itä-Uudenmaan hyvinvointialue ohjeistaa että sosiaalialalla käytetään pääsääntöisesti vaaleanpunaista halaavan sydämen - elementtiä. Elementtiä saa suurentaa tai pienentää, mutta ei venyttää. Yksi halaava sydän -elementti per postaus riittää.
- Muista että voit hyödyntää julkaisuissa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen omaa kuvapankkia, jos itselläsi ei ole sopivaa kuvaa jonka olisit itse ottanut.

Eettisyys

Kun työskentelet perhetyön työntekijän roolissa sosiaalisessa mediassa, on olemassa erilaisia eettisiä pulmia ja ohjeita joita on hyvä miettiä ja ottaa huomioon.

Voidaan ottaa esimerkkinä se että seuraat perhetyön Instagram-tiliä omalla henkilökohtaisella tililläsi ja asiakas löytää perhetyön seuraajien joukosta sinut. Jos sinulla on yksityinen Instagram-tili niin voit hylätä seuraamispyynnön jolloin asiakas ei näe henkilökohtaisen tilisi sisältöä. Jos sinulla on julkinen Instagram-tili, voi asiakas vapaasti alkaa seuraamaan sinua ja näkee sinun henkilökohtaisesi sisältösi sosiaalisessa mediassa. On eettisesti kyseenalaista jos ammattihenkilö on vuorovaikutuksessa työn ulkopuolella sosiaalisessa mediassa asiakkaan kanssa.

Muita eettisiä ohjeita:

- Kunnioita verkkoyhteisöjen (kuten Instagram) sääntöjä ja tekijänoikeuksia. Sisällön julkaisijana sinulla on oltava käyttöoikeus julkaisemaasi materiaaliin. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella on käytössä kuvapankki jota saa käyttää julkaisuissa. Saat myös jakaa itse ottamia kuvia. Mutta esimerkiksi googlesta napsitut kuvat ei ole ok.
- Älä levitä minkäänlaisia henkilötietoja, epäasiallisia kirjoituksia tai kuvia.
- Älä kirjoita luottamuksellisia asioita ja tietoja. Muista yrityssalaisuus. Ole lojaali työyhteisöllesi, myös vapaa-aikana.
- Älä provosoidu, pysy faktoissa.
- Työsuojelulliset asiat voi ottaa puheeksi esihenkilön kanssa tai kääntyä työsuojeluvaltuutetun puoleen.
- Hankalissa some-viestinnän tilanteissa voi aina olla yhteydessä oman organisaation viestintäyksikköön. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen viestintäyksikön sähköpostiosoite on viestinta@itauusimaa.fi

Lähteet

- Boddy, J. & Dominelli, L. 2017. Social Media and Social Work: The Challenges of a New Ethical Space.
- Instagram. 2024.
- Itä-Uudenmaan hyvinvointialue. 2024. Brändivalmennus.
- Itä-Uudenmaan hyvinvointialue. 2023. Somekanavan perustaminen Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella.
- Itä-Uudenmaan hyvinvointialue. 2023. Viestintäperiaatteet.
- Kuvaja, H. 2024. Kuulu. Instagram Stories käyttöopas, osa 1 - tutustu Storiesin perustoimintoihin.
- Työturvallisuuskeskus. 2022. Sosiaalisen median työkäyttö, työsuojelunäkökulma.